

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Adam Sochůrek

Postavení sportovce jako podnikatele

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Tomášek, Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 25. 10. 2021

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 141 245 znaků včetně mezer.

.....
Adam Sochůrek

V Praze dne 25. 10. 2021

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce, JUDr. Petrovi Tomáškovi, Ph.D., za jeho věcné rady, cenné připomínky, trpělivost a vstřícnost při zpracování této práce. Děkuji také své rodině za jejich podporu v průběhu studia.

Obsah

Úvod.....	1
1. Sport a právo	3
1.1 Právní úprava sportu v České republice	3
2. Právní postavení profesionálního sportovce	7
2.1 Postavení sportovce jako podnikatele.....	7
2.1.1 Pojem podnikání a podnikatel	8
2.1.2 Sportovec jako podnikatel.....	9
2.1.3 Sportovec jako živnostník	13
2.1.4 Závěr.....	15
2.2 Sportovec jako zaměstnanec.....	15
2.2.1 Závislá práce	17
2.2.2 Sportovní činnost jako závislá práce	18
2.2.3 Znaky a podmínky závislé práce ve vztahu k sportovní činnosti.....	18
2.3 Postavení profesionálního sportovce z pohledu judikatury NSS.....	23
2.4 Srovnání s německou právní úpravou	25
3. Smluvní vztahy a odpovědnost ve sportu	33
3.1 Právní odpovědnost ve sportu se zaměřením na odpovědnost za sportovní úrazy.....	37
4. Právo Evropské unie se zaměřením na judikaturu SDEU v oblasti sportu.....	43
4.1 Rozhodnutí Walrave	45
4.2 Rozhodnutí Bosman	46
4.3 Rozhodnutí Dahmane	49
4.4 Závěr.....	50
Závěr.....	52
Seznam zkratk	56
Seznam použitých zdrojů	58
Abstrakt	64
Abstract	66

Úvod

Sport je celosvětovým společenským fenoménem, který může být pro mnohé pouhou formou zábavy či cestou ke zdravému životnímu stylu, ale pro některé jedince může být také zdrojem obživy. S narůstající popularitou sportu a zvyšujícím se tlakem na výkon a posouvání limitů v jednotlivých sportovních odvětvích se v průběhu času ze sportu vyprofiloval sport provozovaný na té nejvyšší představitelné úrovni, tedy sport profesionální. S profesionalizací sportu současně vyvstala potřeba tuto významnou oblast společenského života právně upravit. Vzájemný vztah sportu a práva ale i nadále zůstává oblastí, které není věnována dostatečná pozornost. Právě v rámci profesionálního sportu se i samotní sportovci setkávají v souvislosti se svou sportovní činností s několika problémy z pohledu práva, když jejich právní vztahy ve vztahu ke sportovním klubům nejsou jednoznačně vymezeny. Ve své diplomové práci na téma Postavení sportovce jako podnikatele se budu zejména zabývat různými možnostmi úpravy vzájemných vztahů mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby.

Hlavním cílem této práce bude posoudit, zda profesionální sportovec může vykonávat svou sportovní činnost jako podnikatel, nebo zda by měl být profesionální sportovec podřízen režimu ZP a být v postavení zaměstnance. Obě možnosti úpravy právního postavení profesionální sportovce budou zanalyzovány s ohledem na vhodnost jejich aplikace na činnost sportovců sportů kolektivních a individuálních.

V první kapitole této práce se zaměřím na právní úpravu sportu v České republice, přičemž hlavním cílem této úvodní kapitoly bude poukázat na nedostatečnost právní úpravy v oblasti sportu. Jediným tuzemským předpisem, který se zabývá sportovní oblastí je Zákon o podpoře sportu, který obsahuje pouze 8 paragrafů. Významnou roli proto mají vnitřní předpisy sportovních asociací, které jednotlivé sportovní odvětví zaštiťují a svůj nezastupitelný význam má též rozhodovací praxe soudů.

Druhá kapitola se věnuje analýze právního postavení profesionálních sportovců. Nejdříve se v ní pokusím vymezit hranice profesionálního sportu, a následně se budu v první podkapitole podrobně zabývat právním postavením sportovců jako podnikatelů vzhledem k účinné právní úpravě. Důraz bude zejména kladen na posouzení, zda výkon sportovní činnosti naplňuje všechny znaky podnikání, tak jak je vymezuje OZ. Též se v této podkapitole věnuji právnímu postavení sportovců z pohledu Živnostenského zákona a vhodnosti provozování sportovní činnosti jako živnosti. Podkapitolu uzavírám dílčím závěrem o tom, zda může být sportovec při výkonu své činnosti podnikatelem či nikoli. V druhé podkapitole se hlouběji zabývám zejména otázkou, jestli výkon sportovní činnosti sportovců v kolektivním sportu naplňuje znaky závislé práce ve smyslu

dle ZP, a zda by měli mít sportovci kolektivních sportů postavení zaměstnanců. Též uvádím potencionální problémy, které by aplikace ZP na sportovní činnost přinesla a celou podkapitolu zakončuji dílčím závěrem o podřaditelnosti sportovní činnosti pod režim ZP.

Ve třetí podkapitole druhé kapitoly se zaměřuji na rozhodovací praxi Nejvyššího správního soudu, který se v několika svých rozhodnutích k této problematice vyjadřoval. V poslední podkapitole porovnávám tuzemskou právní úpravu s německou právní úpravou, jelikož situace v Německu je velmi podobné té v České republice. Na rozdíl od české právní úpravy stojí ta německá na konzistentní a dlouhodobé rozhodovací praxi německých soudů, a proto je postavení profesionálních sportovců v Německu vymezeno poměrně jasně a přehledně. Proto se v této kapitole budu věnovat vybraným rozhodnutím německých soudů, jejichž závěry obsahují odpovědi na otázku, jaké právní postavení mají profesionální sportovci individuálních i kolektivních sportů v německé právní úpravě.

Ve třetí kapitole jsem se zaměřil na smluvní vztahy mezi sportovci a sportovními kluby a na konkrétním příkladu standardní profesionální smlouvy fotbalového hráče jsem se snažil přiblížit, jak se praxe vypořádala s absencí komplexní právní úpravy v oblasti sportu, a jaké smlouvy jsou skutečně mezi sportovci a sportovními kluby uzavírány, a co je jejich obsahem. Dále se ve třetí kapitole zabírám problematikou odpovědnosti ve sportu se zaměřením na civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy. Zejména analyzuji rozhodovací praxi soudů v této oblasti a její postupný vývoj. Také se zabývám otázkou, zda je ve vztahu k odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy rozhodující, jestli se jedná o sportovce amatérského či profesionálního.

Ve čtvrté kapitole se věnuji právní úpravě sportu v rámci Evropské unie. Dále popisuji a rozebírám vybraná zásadní rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie, a na jejich základě dospívám k závěru, jak právo Evropské unie nahlíží na právní postavení profesionálních sportovců.

1. Sport a právo

Sport i právo jsou dva do jisté míry navenek se projevující autonomní celky, které na první pohled nevykazují příliš vzájemných vazeb, dokonce by se mohlo zdát, že spolu mají a také mohou mít jen nemnoho společného.¹ Tak tomu však není, protože i v oblasti sportu má právo svoji nezastupitelnou úlohu.

Obecně lze pojem sport vymežit jako převážně pohybovou a tělesnou aktivitu provozovanou s náradím, vybavením či bez něj podle určitých pravidel a zvyklostí, jejichž výsledky jsou navíc měřitelné nebo porovnatelné s jinými provozovateli téhož sportovního odvětví.² Jedná se o jednu z možných definic, protože ačkoli je význam pojmu sport obecně znám, neexistuje žádná přesná a všeobecně uznávaná definice, tak aby bylo možné zavést jeho jednoznačné ohraničení. Definiční pojetí sportu obsažené v různých mezinárodních dokumentech bývá velmi obecné. Například podle Evropské charty sportu z roku 1992 se sportem rozumějí: „*všechny formy tělesné činnosti, které ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoliv, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.*“³

1.1 Právní úprava sportu v České republice

V českém právním řádu je sport určitým způsobem regulován, avšak na úrovni ústavního pořádku přímo zmíněn není. Nicméně stěžejní principy, které jsou uplatnitelné ve sportu, lze nalézt v Listině základních práv a svobod,⁴ zejména v hlavě IV upravující hospodářská, sociální a kulturní práva. Se sportem a sportovními aktivitami také souvisí právo svobodně se shromažďovat a sdružovat. Speciální úpravu, která by garantovala právo sportovat pro každého jako základní lidské právo, v českém právním řádu nenajdeme.⁵

Problematika sportu je v českém právním řádu upravena nedostatečně. Prakticky jediným právním předpisem, který by se dal označit za speciální sportovněprávní předpis, je zákon o podpoře sportu.⁶ Zákon o podpoře sportu zakotvuje postavení sportu, který označuje za veřejně prospěšnou činnost, čímž zdůrazňuje úlohu sportu ve společnosti a jeho pozitivní působení na

¹ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, 1 s.

² MAISNER, M., Doubrava, P., Janák, J., Vlachová, B., Dombrovská, M. *Základy sportovního práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 1 s.

³ Srov. článek 2 písm. a, Evropské charty sportu.

⁴ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

⁵ MAISNER 2019, cit. d., s. 12.

⁶ Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů („Zákon o podpoře sportu“).

společnost. Prioritou tohoto zákona je podpora sportování mládeže a sportovců reprezentujících Českou republiku na sportovních soutěžích. Zákon dále vymezuje úkoly a povinnosti jednotlivých státních orgánů a územních samosprávných celků při všestranné podpoře sportovních aktivit.⁷

Ustanovení § 2 Zákona o podpoře sportu definuje sport jako: „*každou formu tělesné činnosti, která si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti klade za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně.*“⁸

Významnou novelou Zákona o podpoře sportu byla novela z roku 2019, která se týkala především přerozdělení kompetencí v rámci státní správy, a která nechala vzniknout Národní sportovní agenturu, jež se zabývá především financováním sportu a rozdělováním dotací.⁹

Za zmínku též stojí zákon o ochraně olympijských symbolik,¹⁰ jehož účelem je splnění závazků z Nairobské smlouvy¹¹ z roku 1982. Zákon upravuje užívání olympijských symbolik a způsob řešení sporů. Dále zakotvuje postavení Českého olympijského výboru a rovněž upravuje používání symbolů Českého olympijského výboru.¹²

Další prameny práva v oblasti sportu představují rozhodnutí vnitrostátních soudů. Příkladem takového rozhodnutí může být rozsudek NSS¹³ ze dne 29. 11. 2011, č. j. 2 Afs 16/2011-78. V tomto judikátu se NSS zabýval otázkou, zda je možné uzavřít jako profesionální sportovec se sportovním klubem nepojmenovanou hráčskou smlouvu v případě, že je sportovec v postavení osoby samostatně výdělečně činné nebo zda je nutné mít smlouvu pracovní.¹⁴ Podrobně se nejdůležitějším rozhodnutím z této oblasti budu věnovat v následujících kapitolách.

Důležitým pramenem práva jsou též právní předpisy sportovních asociací, jelikož většina sportovních disciplín je organizované prostřednictvím národních sportovních asociací, které jsou zaštitěny jednou sportovní asociací na mezinárodní úrovni. Tyto sportovní svazy mají právní postavení spolků či případně také občanských sdružení dle právní úpravy dané země. Jsou to organizace autonomní, které zakládají orgány s výkonnými funkcemi a umožňují též přijetí vlastních vnitřních pravidel a vlastního jurisdikčního systému pro případ nedodržování těchto vnitřních pravidel. Stěžejním předpisem sportovních asociací obvykle bývají stanovy, které

⁷ MAISNER 2019, cit. d., s. 13.

⁸ § 2 Zákona o podpoře sportu.

⁹ Návrh novely zákona o podpoře sportu. *Právní prostor* [online]. Praha, 2019, 2. 7. 2019. [cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/navrh-novely-zakona-o-podpore-sportu>.

¹⁰ Zákon č. 60/2000 Sb., o ochraně olympijských symbolik.

¹¹ Nairobská smlouva o ochraně olympijského symbolu.

¹² MAISNER 2019, cit. d., s. 13.

¹³ Nejvyšší správní soud („NSS“).

¹⁴ MAISNER 2019, cit. d., s. 15.

upravují její vnitřní strukturu. Zásadní roli při vytváření předpisů sportovních asociací mají mezinárodní sportovní federace. Předpisy a nařízení mezinárodních sportovních federací jsou závazné i pro jednotlivé národní sportovní asociace. Pro ilustraci takových vztahů, je dobrým příkladem takto fungujícího systému fotbalové prostředí, ve kterém je národní sportovní asociací Fotbalová asociace České republiky, a její předpisy nesmějí být v rozporu s předpisy vydanými FIFA („*Fédération Internationale de Football Association*“) nebo UEFA („*Union of European Football Associations*“).¹⁵

V případě, že je potřeba řešit v některém ze sportovních odvětví určitý spor, vydávají sportovní asociace různé řády obsahující procesní pravidla, ve kterých je upraven průběh řízení, aplikovatelné právo a meze soudní pravomoci.¹⁶

Závaznost těchto vnitřních pravidel se vždy odvíjí od toho, zde se jedná o sport či sportovní činnost na profesionální úrovni či na úrovni amatérské. Závaznost vnitřních pravidel je velmi důležitá, zvláště když si často asociace osobují kompetence k udělování sankcí, ale také i vynětí sportu z pravomoci obecných soudů. V případě, že jde o neorganizovanou, rekreační aktivitu, pak se na tuto činnost pravidla nevztahují. Naopak je to v případě organizované činnosti, to znamená činnosti, ve které se jedinec snaží dosáhnout oficiálního výsledku v soutěžích či je součástí určité organizační struktury daného sportu. V takovém případě se vždy vyžaduje dodržování sportovních pravidel, kterých se lze i v případě potřeby právní cestou dovolat.¹⁷

Tyto výše zmíněné spolky jsou tak na základě své samostatnosti tvůrci předpisů, jež jsou členové spolku povinni dodržovat. Většina vztahů ve sportu je tedy upravena vzhledem k absenci právní úpravy stanovami spolků, které jsou pro členy spolku závazné. V judikatuře se setkáme také s názorem, že v některých případech mohou být tato pravidla považována za závazná i pro nečleny spolku.¹⁸ Soukromoprávní pravidla se tak stávají významným zdrojem sportovního práva ČR.¹⁹

Za zmínku též stojí usnesení a koncepce vlády k podpoře sportu, prováděcí předpisy a vyhlášky, ty ale nepřesahují působnost Zákona o podpoře sportu a mají ho pouze provádět.²⁰

¹⁵ MAISNER 2019, cit. d., s. 18.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ KUBÍČEK, J. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 18.

¹⁸ Rozsudek NS ze dne 17. 12. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

¹⁹ JURKA, H. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 6.

²⁰ Například Koncepce podpory sportu v ČR 2016-2025 "SPORT 2025".

Závěrem lze shrnout, s ohledem na absenci komplexní sportovněprávní legislativy, že v některých případech, nezbývá než se poohlédnout po právním rámci v právních předpisech obecných. Jako dobrý příklad může posloužit soukromoprávní odpovědnost za škodu způsobenou sportovní činností. Obecnými právními předpisy v takovém případě jsou zejména občanský zákoník²¹ či zákoník práce,²² které tvoří kostru celé právní úpravy odpovědnosti za škodu.

Jurka k problematice právní úpravy sportu uvádí, že aby mohl sport správně fungovat, a aby vytvářel systém produkující benefity jakými jsou jeho výchovná funkce, byl důležitým tvůrcem pracovních míst, měl pozitivní vliv na kondici obyvatelstva a utváření společenských vztahů, tak je zapotřebí, aby byl zákonem upraven. To ovšem neznamená, že by stát musel sportovní odvětví po všech stránkách organizovat a nadměrně do něj zasahovat. Základní právní zakotvení je však nutné a tuto skutečnost také ve svých právních řádech reflektuje většina států i nadnárodních organizací, včetně EU, která se svými doporučujícími předpisy snaží členské státy motivovat k vhodné úpravě.²³ Nelze než uzavřít, že Česká republika v tomto za většinou vyspělých států zaostává.

²¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. („OZ“).

²² Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. („ZP“).

²³ JURKA 2018, cit. d., s. 2.

2. Právní postavení profesionálního sportovce

2.1 Postavení sportovce jako podnikatele

Při zkoumání problematiky právního postavení profesionálního sportovce je nejdříve nutné si vytyčit hranice profesionálního sportu. Rozdíl mezi sportem profesionálním a amatérským je zpravidla vázán na dosažení určité výše odměny, na členství ve sportovní organizaci či na účast sportovce v některé z prestižních soutěží nebo lig daného sportovního odvětví. V různých sportovních odvětvích pak může být požadováno, aby sportovec splňoval několik takových kritérií profesionálního sportu zároveň, tak aby jeho postavení odpovídalo statusu profesionálního sportovce. Nejčastěji je však posouzení, jestli je sportovec profesionál nebo amatér vázáno právě na výši jeho odměny. Podle Jurky se profesionálem rozumí ten, kdo provozuje sport, aby si jím vydělal a amatér ten, komu peníze dáváme, aby mohl sport dělat.²⁴

Jako amatéra můžeme označit sportovce, který se věnuje nějaké sportovní činnosti, aniž by za tuto činnost byl odměněn v takové výši, že by tato odměna převyšovala náklady na sportovní činnost vynaložené. U individuálních sportů takto jednoduché vymezení postačuje, když za profesionála označujeme toho sportovce, jehož příjmy ze sportovní činnosti převyšují náklady do ní vložené. U kolektivních sportů už je to složitější a v různých sportovních odvětvích je tato otázka upravena rozdílně.²⁵ Například ve fotbalovém prostředí je stěžejním dokumentem Přestupní řád FAČR²⁶ („*Fotbalová asociace České republiky*“), ve kterém je definován profesionál jako: „*hráč, který má s členským klubem, v němž jako hráč působí, uzavřenou účinnou a FAČR evidovanou profesionální smlouvu, na základě které mu v souvislosti s jeho působením jako hráče v tomto členském klubu přísluší odměna převyšující jeho účelně vynaložené náklady na toto působení.*“²⁷ Naopak amatér je tam vymezen pouze negativně jako: „*hráč, který není profesionálním hráčem,*“²⁸ který tedy nemá uzavřenou smlouvu definovanou ustanovením § 2 odst. 1 písm. u) Přestupního řádu FAČR.

Lze tedy říct, že u individuálních sportovců nečiní problémy určit, kdo je či není profesionálem, avšak v kolektivním sportu, může být takové rozdělení značně problematické. Společným rozlišovacím aspektem u kolektivního i individuálního sportu je odměna neboli zisk

²⁴ JURKA 2018, cit. d., s. 20.

²⁵ ČOLLÁK, J. Definujeme (ne)definovatelné – profesionální, poloprofesionální a amatérsky výkon športovej činnosti na pozadí procesu prijímania „nového zákona o športe“. In *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 156.

²⁶ Přestupní řád FAČR v aktuálním znění s účinností od 1. 7. 2019 („Přestupní řád FAČR“).

²⁷ § 2 odst. 1 písm. t) Přestupního řádu FAČR.

²⁸ § 2 odst. 1 písm. a) Přestupního řádu FAČR.

sportovce, a proto je podle Arnolda třeba nahlížet na profesionální sport jako na jednu z forem hospodářské činnosti, která je vykonávána na vlastní účet se záměrem činit tak soustavně a za účelem dosažení zisku k zajištění životních podmínek a životní úrovně daného sportovce, což by směřovalo k vymezení této činnosti jako činnosti podnikatele dle § 420 odst. 1 OZ.²⁹

Zda lze na takto vymezeného profesionálního sportovce pohlížet jako na podnikatele nebo v některých případech jako na zaměstnance, a která z těchto možností je výhodnější či vhodnější, tím se budu zabývat s následujícími kapitolami této diplomové práce.

Než se budu věnovat podrobněji otázce, jaké právní postavení profesionální sportovec má, a zda může mít postavení podnikatele, je nutné na tomto místě deklarovat, že možností této úpravy je více, a také řešení této otázky je rozdílné napříč právními řády jednotlivých států, a to i v rámci Evropské unie.

Už na konci předešlé kapitoly bylo zmíněno, že při zkoumání právního postavení sportovců je podstatné rozlišovat sportovce kolektivních sportů a sportovce individuálních sportů, kdy u sportovců v rámci individuálních sportů se jeví jako logické řešení, že mají postavení osob samostatně výdělečně činných, tedy podnikatelů, jelikož naplňují znaky podnikání, tak jak je stanoví OZ, a které budou rozebrány níže. V praxi však i sportovci kolektivních sportů mají ve většině případů postavení osob samostatně výdělečně činných.³⁰

2.1.1 Pojem podnikání a podnikatel

Pro vymezení pojmu podnikatel je nejprve zapotřebí vymezit pojem podnikání, protože za podnikatele je předně považován ten, kdo podniká. Podnikání je v OZ definováno jako samostatně výdělečná činnost vykonávána na vlastní účet a odpovědnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. OZ sice výslovně pojem podnikání nedefinuje, ale je nepochybné, že znaky činnosti, jejichž pomocí se definuje pojem podnikatel, jsou současně definicí podnikání.³¹ Typickými znaky podnikání tedy jsou: (i) výdělečnost; (ii) samostatnost; (iii) výkon činnosti na vlastní účet a odpovědnost; (iv) živnostenský nebo obdobný způsob výkonu výdělečné činnosti; (v) záměr soustavnosti; (vi) účel dosažení zisku.³²

²⁹ ARNOLD, R. Sport a Evropské společenství. *Právní rozhledy – Evropské právo*, 2000, roč. 4, č. 6, s. 9.

³⁰ GÁBRIŠ, T. *Športové právo*. Bratislava: EuroKódex, 2011, 544 s.s. 313.

³¹ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ I., PELIKÁNOVÁ, I. a DĚDIČ, J. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 58.

³² ČERNÁ, S., a PLÍVA, S. *Podnikatel a jeho právní vztahy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013, s. 11.

V OZ lze rozlišit čtyři skupiny podnikatelů. Za podnikatele je považován ten, kdo podniká (§ 420 odst. 1 OZ). Dále se za podnikatele považuje i každá osoba zapsaná v obchodním rejstříku, a to, i když nepodniká (§ 421 odst. 1 první věta OZ). V takovém případě se jedná o podnikatele podle formy. Ve vztahu ke spotřebitelům se za podnikatele považuje při uzavírání smluv i každá osoba, pokud takovou smlouvu uzavírá v souvislosti se svou vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či samostatným výkonem svého povolání (§ 420 odst. 2 OZ). Taková činnost se totiž může spotřebiteli jevit jako podnikání, přestože některý ze znaků nutný pro naplnění pojmu podnikání chybí. Například může často scházet záměr soustavnosti či záměr dosažení zisku. U čtvrté skupiny podnikatelů zakotvuje OZ vyvratitelnou právní domněnku, že ten, kdo je držitelem podnikatelského oprávnění, podniká, a tudíž je podnikatelem (§ 421 odst. 2 OZ).³³

U výše zmíněné vyvratitelné právní domněnky je rozhodující pro posouzení, zda někdo podnikatelem je či není, jestli daná osoba skutečně vykonává podnikatelskou činnost, nikoli zda k tomu má potřebné oprávnění. Existence příslušného oprávnění tak pouze usnadňuje důkazní situaci třetím osobám, kterým postačí výpisem z příslušné evidence prokázat, že daná osoba oprávněním disponuje, a bude pak na ní, aby vzniklou domněnku případně vyvracela. V opačném směru přitom nejen že neplatí žádná domněnka, ale neexistence příslušného oprávnění nemá žádný vliv na to, jestli je daná osoba podnikatel či nikoli. To znamená, že i osoba podnikající neoprávněně je podnikatelem ve smyslu § 420 OZ.³⁴

2.1.2 Sportovec jako podnikatel

Dospějeme-li k závěru, že profesionální sportovec nemusí být vždy ve všech případech zaměstnancem, pak se nabízí logická otázka, jestli tento může mít postavení podnikatele. Ve svém rozhodnutí sp. zn. 2 Afs 73/2011 ze dne 21. 1. 2014 se také NSS přihlásil k názoru, že profesionální sportovec nemusí být vždy v postavení zaměstnance pro specifčnost činnosti profesionálního sportovce.

K právnímu postavení profesionálních sportovců se také vyjádřil NSS ve svém rozhodnutí sp. zn. 2 Afs 16/2011 ze dne 29. 11. 2011, z kterého v zásadě všechny navazující rozhodnutí NSS vycházejí, a v kterém uvádí, že status profesionálního sportovce není v ZP výslovně zmíněn, a proto je dán daleko větší prostor pro výklad. Zároveň se vyjádřil ve smyslu, že povaha hráčské činnosti, kterou sportovec pro sportovní klub vykonává, rozhodně nevyklučuje její smluvní

³³ ČERNÁ 2013, cit. d., s. 13.

³⁴ LAVICKÝ, P. a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. I. vydání*, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1610.

zakotvení formou samostatné výdělečné činnosti. NSS také v tomto rozhodnutí klade důraz na specifickou činnost profesionálního sportovce a upozorňuje, že součástí výkonu činnosti profesionálního sportovce není pouze účast na utkáních či trénincích, ale i další aktivity jako například povinnost se udržovat v dobré fyzické kondici nebo též účast na reklamních akcích klubu. Z toho důvodu by byla činnost profesionálního sportovce svojí povahou jen těžko slučitelná s institutem ZP, jako jsou třeba nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směny, přestávky v práci na jídlo a oddech anebo práce přesčas. NSS problematiku uzavírá s tím, že i kdyby byla tato úskalí ZP překonána, je na smluvních stranách, aby si zvolily jinou smluvní úpravu, pokud je podle soukromého práva možná.

Z výše citovaného rozhodnutí je zřejmé, že profesionální sportovci nemusí být vždy v postavení zaměstnanců, a pokud umožňuje soukromé právo zvolit si i jinou smluvní úpravu, je ponecháno na úvaze smluvním stranám, aby při zohlednění všech výhod i nevýhod té či oné alternativy učinily volbu samy.

Pokud má být tedy profesionální sportovec podnikatelem, musí splňovat veškeré náležitosti dle OZ, tak jsem je už vymezil výše v předešlé kapitole. Toto posouzení je velmi důležité z toho důvodu, že má-li někdo postavení podnikatele, jsou mu OZ ukládány specifické povinnosti jako například povinnost nezneužívat svého hospodářského postavení nebo své odbornosti podle § 433 OZ. Dále se osoba v postavení podnikatele nemůže dovolávat některých ochranných ustanovení OZ, kterých by se v případě, že by za podnikatele považována nebyla, dovolat mohla. Jedná se například o lichvu podle § 1796 OZ či o neúměrné zkrácení podle § 1793 OZ, kdy podnikatel při svém podnikání nemá právo požadovat zrušení smlouvy dle § 1793 odst. 1 OZ, ani se nemůže dovolat neplatnosti smlouvy dle § 1796 OZ.³⁵³⁶

OZ v kontrastu ke spotřebiteli³⁷ nevymezuje pouze podnikatele, ale vedle něj také i osobu samostatně vykonávající své povolání dle § 420 odst. 2 OZ. Toto ustanovení stanoví, že právě ve vztazích ke spotřebiteli a pro účely § 1963 OZ, které se týká splatnosti pohledávek v obchodním styku, se za podnikatele považuje také osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele. Avšak osoba samostatně vykonávající své povolání tak v zásadě nepodniká a ani není podnikatelem. Pouze v postavení podnikatele je ve vztahu ke

³⁵ EICHLEROVÁ, K. Profesionální sportovec jako podnikatel? In PICHRT, J. *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 59.

³⁶ § 1797 zákona č. 89/2012, Občanský zákoník.

³⁷ Spotřebitel je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.

spotřebitelům a pro účely již zmíněného § 1963 OZ. Na osobu samostatně vykonávající své povolání ve vztahu k podnikateli je třeba hledět jako na nepodnikatele, ale zároveň na ni nemůže být pohlíženo jako na spotřebitele. Osoba vykonávající samostatně své povolání se tak může vůči podnikateli dovolat všech ustanovení OZ, které chrání nepodnikatele, nikoli však těch ustanovení, které jsou určeny na ochranu spotřebitele. Lze tedy uzavřít, že se osoba vykonávající samostatně své povolání ve vztahu k podnikateli může dovolávat ustanovení o neúměrném zkrácení (§ 1793 OZ) a lichvě (§ 1796 OZ) a naopak vůči této osobě není možné se dovolat obchodních zvyklostí dle § 558 odst. 2 OZ nebo také všeobecných obchodních podmínek dle § 1751 odst. 3 OZ.³⁸

Kdo do skupiny osob samostatně vykonávajících své povolání patří, OZ nijak nedefinuje ani přesně nevymezuje. Pro zodpovězení této otázky je nutné se zabývat vymezením pojmu podnikatele, abychom na základě odlišností mohli osobu samostatně vykonávající své povolání od podnikatele rozlišit. Když se podíváme na jednotlivé znaky podnikání a porovnáme, zda jsou dány u osoby samostatně vykonávající své povolání, dospějeme k závěru, že v obou případech se musí jednat o výdělečnou činnost, stejně tak v obou případech musí jít o činnost nezávislou, čímž je naplněn i znak samostatnosti, na který navazuje třetí znak výkonu činnosti na vlastní účet a odpovědnost. Všechny tyto tři znaky musí splňovat i osoba samostatně vykonávající své povolání, přičemž v případě znaku výdělečnosti lze předpokládat, že tato podmínka bude dána stejně jako u podnikatele. U znaků samostatnosti a výkonu činnosti na vlastní účet a odpovědnost by se v případě nenaplnění jednalo o protipól obou činností jak podnikání, tak samostatného výkonu povolání, tedy o zaměstnanecký vztah jako příklad závislé výdělečné činnosti.³⁹ Nutno zmínit, že v případě kolektivních sportů bude naplnění těchto dvou znaků minimálně problematické, jelikož sportovec sice vykonává sportovní činnost osobně, ale jen složitě si bude sám rozhodovat o tom, kdy nebo pro koho bude činnost vykonávat. Toto vše a mnohé další je v gesci klubů. Naopak u individuálních sportů nebude o naplnění tohoto znaku vůbec pochyb.

Dalším znakem podnikání je záměr soustavnosti a také to, že účelem podnikání je dosažení zisku. I u samostatného výkonu povolání lze předpokládat, že nepůjde pouze o nahodilou aktivitu, ale o činnost trvalejšího rázu, která ovšem nemusí být vykonávána nepřetržitě a stejně tak lze předpokládat, že i samostatný výkon povolání má přinášet zisk jako podmínku obživy, ale není nezbytně nutné, aby byl zisk skutečně dosažen. Posledním ještě nezmíněným znakem nebo podmínkou podnikání je výkon výdělečné činnosti živnostenským nebo obdobným způsobem. Podnikání ani samostatný výkon povolání není z pohledu OZ vázán na dovolenost, tedy povinnost

³⁸ EICHLEROVÁ, in Pichrt 2014, cit. d., s. 60.

³⁹ Tamtéž, s. 61.

pro osobu, která podniká či samostatně vykonává své povolání, mít příslušně veřejnoprávní oprávnění. Tuto podmínku je třeba chápat tak, že podnikání je výdělečná činnost spočívající v organizované nabídce služeb nebo zboží vůči třetím osobám. Tento znak nám zároveň určuje, že v důsledku podnikatelské činnosti je vytvářen obchodní závod, jehož součástí je také například i know-how. Jakmile je obchodní závod vytvořen, nemusí vždy patřit podnikateli, ale v průběhu vytváření obchodního závodu je existence podnikatele nutností. Pokud samostatnou výdělečnou činností nemůže být vytvořen obchodní závod převoditelný na jiného, pak v takovém případě nepůjde o podnikání. Tento znak bude chybět u výkonných umělců, autorů a u profesionálních sportovců, nemusí to tak být ale bez výjimky.⁴⁰⁴¹

Samostatný výkon povolání je tedy od podnikání odlišen chybějícím znakem výkonu činnosti živnostenským nebo obdobným způsobem. Zásadní pro tento znak je schopnost a také možnost vytvořit převoditelný obchodní závod. V případě, že by i samostatným výkonem povolání mohl být vytvořen obchodní závod jako například u lékařů, pak už se nebude jednat o samostatný výkon povolání, ale o podnikání. Do skupiny osob samostatně vykonávající své povolání patří ti, kteří vykonávají samostatně výdělečnou činnost, které ale nemá povahu podnikání. Půjde především o profesionální umělce, ale právě také o profesionální sportovce.⁴²

Na základě výše popsaného lze shrnout, že pokud profesionální sportovec nemusí být výhradně v postavení zaměstnance, pak bude mít v soukromém právu postavení osoby vykonávající samostatně své povolání, tudíž nikoli obecně postavení podnikatele. V postavení podnikatele tak může být profesionální sportovec pouze ve vztahu ke spotřebiteli, popřípadě podle § 5 odst. 1 OZ, pokud by se za podnikatele sám prohlásil. Ve vztahu k jinému podnikateli by tak profesionální sportovci měli mít stejnou právní ochranu jako jiní nepodnikatele.⁴³

V souvislosti s činností profesionálního sportovce je nutné znovu zmínit vyvrátitelnou právní domněnku obsaženou v ustanovení § 421 odst. 2 OZ, ve kterém stojí, že se má za to, že za podnikatele se považuje osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona.

⁴⁰ EICHLEROVÁ, in Pichrt 2014, cit. d., s. 62.

⁴¹ ČERNÁ 2013, cit. d., s. 11 a násl.

⁴² EICHLEROVÁ, in Pichrt 2014, cit. d., s. 63.

⁴³ Tamtéž.

2.1.3 Sportovec jako živnostník

Dle § 2 Živnostenského zákona⁴⁴ se živností rozumí soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem. Společně se znaky podnikání vymezenými v OZ, musí tedy při podnikání živnostenským způsobem dojít ke splnění dalších podmínek, které stanoví Živnostenský zákon.

Když se pokusím blíže rozebrat jednotlivé znaky živnosti, dospěji k následujícím závěrům. Profesionální sportovní činnosti je nepochybně vykonávána soustavně vzhledem k tomu, že na té nejvyšší možné sportovní úrovni je složité představitelné, že by některý ze sportovců vykonával svou sportovní činnost pouze nahodile, a i přesto by obstál v konkurenci, kterou vytváří profesionální sportovní prostředí. Naplnění znaků provozování sportovní činnosti vlastním jménem a na vlastní odpovědnost je minimálně sporné. Zejména u kolektivních sportů sportovci vykonávají svou činnost jménem sportovního klubu a stejně tak i jejich chování je tomuto klubu přičítáno. Argumentem pro naplnění těchto znaků by mohlo být, že i přesto, že sportovci provozují svou činnost za určitý klub, jsou identifikovatelní i samostatně jako jednotliví hráči. Naopak nesporně budou sportovci vykonávat svou činnost za účelem dosažení zisku, a tudíž je tento znak bezpochyby naplněn.

Provozování činnosti za podmínek stanovených Živnostenským zákonem míří především na ustanovení § 6 Živnostenského zákona, která obsahuje všeobecné podmínky provozování živnosti. Těmi jsou bezúhonnost a plná svéprávnost, jež může být nahrazena přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování podnikatelské činnosti. Takové přivolení soudu bude například ve fotbalové praxi využíváno poměrně hojně, protože se často uzavírají smlouvy již s nezletilými hráči. Dle Směrnice FAČR, která bude podrobněji popsána ve třetí části této práce, je možné uzavřít profesionální smlouvu s hráčem, který dovršil alespoň 15 let věku.

Úmyslně jsem si znak samostatnosti nechal až jako poslední, protože se jedná o znak nejproblematictější. Opět v případě individuálních sportů naplnění tohoto znaku nebude činit větší potíže, ale u sportů kolektivních vykonávají sportovci svou činnost podle pokynů trenérů nebo jiných členů realizačního týmu a z tohoto pohledu by se dalo jejich postavení ve vztahu ke klubu posoudit spíše jako závislé, než že by vykonávali svou činnost samostatně.

⁴⁴ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. („Živnostenský zákon“).

Z výše popsaného lze usuzovat, že u sportovců kolektivních sportů lze přinejmenším pochybovat o výkonu sportovní činnosti jako živnosti. U individuálních sportů jsou naopak dle mého soudu všechny znaky provozování živnosti naplněny, a proto může být individuální sport vykonáván jako živnost na základě živnostenského oprávnění. Konkrétně jako živnost volná dle § 19 písm. c) a § 25 Živnostenského zákona.

V rozsudku sp. zn. 6 Afs 278/2016 ze dne 13. 7. 2017 se NSS vyjádřil ve smyslu, že samostatnou činnost profesionálního sportovce je možné vykonávat buďto jako živnostenské podnikání nebo jako nezávislé povolání ve smyslu Zákona o dani z příjmu.⁴⁵

V tomto případě šlo o posouzení, zda může být výkon sportovní činnosti vůbec provozován živnostenským způsobem, přičemž NSS dospěl k závěru, že dle přílohy č. 4, bodu 74. nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, je obsahem náplně činnosti: „*provozování tělovýchovných zařízení a organizování sportovní činnosti*“, mimo jiné též činnost výkonných sportovců, případně rozhodčích, provozovaná samostatně a za účelem dosažení zisku. Uvedené nařízení nerozlišuje mezi činností výkonného sportovce v individuálním a kolektivním sportu. Dále NSS v tomto rozsudku uvádí, že jednotlivé znaky živnosti nejsou v rozhodovaném případě u fotbalového hráče naplněny v „čisté“ podobě. Právní úprava však jednoznačně stanoví, že obsahem náplně činnosti: „*provozování tělovýchovných zařízení a organizování sportovní činnosti*“ je mimo jiné též činnost výkonných sportovců provozovaná samostatně a za účelem dosažení zisku.

Při posouzení sportovní činnosti jako nezávislého povolání je potřeba vycházet z ustanovení § 7 odst. 2 písm. c) Zákona o dani z příjmu, který upravuje příjem z výkonu nezávislého povolání. Legální definici nezávislého povolání ani výčet činností, které by pod tento pojem spadaly, žádný právní předpis neobsahuje. Z rozsudku NSS sp. zn. 8 Afs 56/2010 ze dne 21. 9. 2011 vyplývá, že ve vztahu k tomuto pojmu lze podpůrně využít § 22 odst. 1 písm. f) Zákona o dani z příjmu, v kterém se používá pojem nezávislá činnost. Při vědomí, že některé z tam uvedených činností je třeba považovat za podnikání podle jiných právních předpisů (lékař, architekt, právník), lze za nezávislá povolání považovat například výkonné umělce, sportovce, jejich trenéry, rozhodčí a podobně.

V tomto smyslu rozhodoval též NSS ve svém dalším rozsudku,⁴⁶ v kterém uvádí, že soustavnost a další znaky obdobné podnikání jsou předpokládány u jiné samostatné výdělečné činnosti, jinak by pro daňové účely nemohla být samostatná výdělečná činnost zařazena pod § 7

⁴⁵ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. („Zákon o dani z příjmu“).

⁴⁶ Rozsudek NSS ze dne 9. 7. 2009, sp. zn. 5 Afs 71/2008.

Zákona o dani z příjmu, ale pod § 10 odst. 1 písm. a) Zákona o dani z příjmu, který upravuje příjmy z příležitostných činností.

Činnost profesionálního sportovce může být tedy vykonávána jako živnostenské podnikání nebo jako nezávislé povolání.

2.1.4 Závěr

Na základě výše popsaného lze shrnout, že sportovci vykonávají svoji sportovní činnost jako samostatný výkon svého povolání dle § 420 odst. 2 OZ, nikoli tedy obecně v postavení podnikatele. V případě výkonu sportovní činnosti u kolektivních sportů je minimálně pochybné, zda jsou při takové sportovní činnosti naplněny znaky podnikání, přičemž jako nejproblematictější se jeví znak samostatnosti výkonu činnosti, což jsem podrobněji zanalyzoval i při srovnání sportovní činnosti se znaky živnosti.

Nicméně i v rámci kolektivních sportů jsou v praxi uzavírány ve většině případů smlouvy, v nichž je výslovně stanoveno, že sportovec je osoba samostatně výdělečně činná, a tak sportovci budou i v takovém případě vykonávat svou činnost jako samostatný výkon svého povolání dle § 420 odst. 2 OZ. Smluvními vztahy mezi sportovci a sportovními kluby se budu podrobněji zabývat ve třetí kapitole této práce.

2.2 Sportovec jako zaměstnanec

Jak už bylo nastíněno v předešlé kapitole, podřazení činnosti profesionálního sportovce pod ZP a určení, že je profesionální sportovec zaměstnancem je jednou z možností, jak nahlížet na profesionální sport a jeho právní úpravu, nikoli však možností jedinou. Také NSS se k tomuto názoru ve svých rozhodnutích přiklání.

Především u kolektivních sportů převládá nechuť k přechodu sportovců do pracovněprávních poměrů a vzbuzuje to také značné emoce. Hráči stále zůstávají osobami samostatně výdělečně činnými, a to i přesto, že je to v porovnání s ostatními evropskými státy neobvyklé. Sportovní kluby, to znamená potencionální zaměstnavatele sportovců, jsou proti hned z několika důvodů. Argumentují hlavně nedostatečnou právní úpravou postavení sportovců a též nemožností dodržet některá ustanovení ZP. V tomto jim dává za pravdu také NSS v již citovaném rozhodnutí,⁴⁷ ve kterém uvádí, že je jen těžko představitelné, že by činnost profesionálního sportovce byla svojí

⁴⁷ Rozsudek NSS ze dne 29. 11. 2011, č. j. 2 Afs 16/2011-78.

povahou slučitelná s instituty ZP jako například nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směnami, přestávky v práci na jídlo anebo práce přesčas.⁴⁸

Další zásadní argumenty pro inkompatibilitu postavení profesionálního sportovce a zaměstnance můžeme spatřovat zejména v otázce pracovní doby, kdy povinností profesionálního sportovce je se udržovat v kondici a dodržovat životosprávu i mimo tréninky a zápasy, které by se daly ve zjednodušeném pojetí označit za pracovní dobu sportovce. Na to navazuje systém pokut, který se bude aplikovat při nedodržování těchto povinností sportovcem. Systém takových sankcí je sám o sobě něčím, co by v pracovněprávním vztahu bylo v rozporu se ZP. Dalším silným argumentem proti jsou podmínky odměňování a rovné zacházení se zaměstnanci, kdy dle § 16 ZP jsou zaměstnavatelé povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování za práci či o jiné peněžité plnění, o odbornou přípravu a o příležitost dosáhnout postupu v zaměstnání. Klíčovým a často uváděným argumentem proti aplikaci ZP na právní vztahy profesionálních sportovců je stávající úprava skončení pracovního poměru, jelikož dle § 50 odst. 3 ZP může dát zaměstnanec zaměstnavateli výpověď z jakéhokoli důvodu nebo též bez uvedení důvodu, a tak by se sportovec v takovém případě stal po uplynutí dvouměsíční výpovědní doby tzv. volným hráčem. Taková představa je s ohledem na přestupovou praxi ve sportu zcela nemyslitelná.⁴⁹

Když se na tuto problematiku podíváme obecněji z pohledu ZP jako celku, není možné opomenout § 1a ZP, který obsahuje demonstrativní výčet základních zásad, na kterých jednotlivé instituty pracovního práva stojí. Při aplikaci těchto zásad na vztahy profesionálních sportovců narazíme na několik problémů. Například požadavek na bezpečné podmínky pro výkon práce v porovnání s poměrně častými zraněními při sportu se může jevit jako problematický, stejně tak spravedlivé odměňování zaměstnance může činit potíže, protože ve sportu je zcela běžné, že sportovci pro sportovní klub vykonávají práci totožnou, ale zároveň výše jejich odměny za tuto práci je zcela odlišná.

Přesto všechno je možné najít mezi sportovními kluby výjimky, které se svými hráči uzavírají pracovní smlouvy, tak jak je to běžné zejména v západní Evropě. Zejména u individuálních sportů je to častějším jevem. Známým příkladem takového klubu je Armádní resortní centrum DUKLA. Sportovci jsou zaměstnanci tohoto centra a ty nejúspěšnější z nich mají pozici vojáků z povolání. Pokud je tedy sportovec v zaměstnaneckém poměru s nějakým sportovním klubem, přináší mu to

⁴⁸ MAISNER 2019, cit. d., s. 22.

⁴⁹ PICHRT, J. Profesionální sportovec zaměstnancem? In PICHRT, J. *Sport a nejen pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 13-14.

řadu výhod, které se projevují hlavně v případě, že se zraní anebo onemocní. Sportovec má pak v souladu se ZP nárok na odškodnění bolestného či ušlého zisku. Sportovci je dále zaručena základní výše mzdy a udržení si svého pracovního místa i v případě vážného úrazu nebo nemoci. Přestože je uzavírání pracovních smluv mezi sportovci a sportovními kluby častějším trendem, nelze opomíjet už výše nastíněné problémy, neboť některá kogentní ustanovení ZP jsou slučitelné se sportovní činností jen velmi obtížně. Největší potíže činí aplikace už výše popsaných institutů, jakými jsou například výpověď ze strany zaměstnance nebo také problematika pracovní doby.⁵⁰

2.2.1 Závislá práce

Závislá práce je předmětem pracovního práva. Je to činnost, která je upravena pracovním právem a ZP v § 3 stanoví, že je-li mezi subjekty vztah, jehož předmětem je činnost, která naplňuje znaky závislé práce, pak tato činnost musí být vykonávána v pracovněprávním vztahu.⁵¹

Z toho tedy nezbytně plyne, že pokud se zabýváme otázkou, jestli je na sportovní činnost možné aplikovat ustanovení ZP a na sportovce nahlížet jako na zaměstnance, musíme nejprve zjistit, zda sportovní činnost naplňuje znaky závislé práce, tak jak je definuje ZP v § 2 odst. 1.

Význam zodpovězení otázky, jestli právní vztahy naplňují znaky závislé práce či nikoli, je dán v českém právním řádu zejména tím, že závislá práce s ohledem na ustanovení § 3 ZP může být vykonávána výlučně v některém ze základních pracovněprávních vztahů, pokud ovšem není upravena zvláštními právními předpisy. Pokud by sportovní činnost byla závislou prací, mohla by být vykonávána pouze v některém ze základních pracovněprávních vztahů, protože žádný zvláštní předpis, který by speciálně upravoval výkon závislé práce sportovců, v českém právním řádu nenajdeme.

Rozlišení, zda jde o práci závislou nebo naopak o práci nezávislou, má významný vliv i v oblasti veřejnoprávních předpisů. V případě, že činnost, která je závislou prací, není vykonávána v jednom ze základních pracovněprávních vztahů, jedná se pak o tzv. nelegální práci, která je vymezena v § 5 písm. e) bodě 1. zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Za nelegální práci pak hrozí uložení pokut jak osobě, která ji vykonává, tak fyzické nebo i právnické osobě, která nelegální práci poskytuje. Kromě uložení pokut může být takovým osobám vyměřen nedoplatek na daních a na pojistném na sociálním a zdravotním pojištění. Zkrácení daně či

⁵⁰ MAISNER 2019, cit. d., s. 23.

⁵¹ BĚLINA, M., Drápal, L. a kol.: *Zákoník práce. Komentář. 3. vydání*, Praha: C. H. Beck, 2019, s. 25.

poplatku může ve výsledku vést až k naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 240 zákona č. 40/2009 sb., trestního zákoníku.⁵²

2.2.2 Sportovní činnost jako závislá práce

Při posuzování sportovní činnosti jako závislé práce je nutné si být vědom toho, že sport je oblast rozmanitá a zahrnuje v sobě nespočet různých sportovních odvětví. Zásadní rozdíl při tomto posuzování je především mezi sporty individuálními a kolektivními, jejichž základní znaky a rozdíly už byly vymezeny v jedné z prvních kapitol této práce. Jelikož u kolektivních sportů je typický výkon sportovní činnosti v rámci nějakého klubu či organizace, právě u vztahů mezi takovým klubem a jeho jednotlivými sportovci vznikají největší pochybnosti, jestli tyto vztahy vykazují znaky závislé práce. Je poměrně logické, že na vztahy mezi kluby a sportovci může být nazíráno z pohledu závislé práce, protože úspěchy klubů jsou zajišťovány prostřednictvím jednotlivých sportovců, a také za tímto účelem společně kluby a sportovci uzavírají soukromoprávní smlouvy. Na základě těchto smluv pak sportovec vystupuje pod jménem daného klubu, má povinnost účastnit se tréninků a zápasů, řídí se pokyny klubu, udržuje se v dobré fyzické i psychické kondici a účastní se různých reklamních a marketingových akcí těch subjektů, s kterými má sportovní klub uzavřeny smlouvy. Klub sportovci platí sjednanou odměnu a nese náklady, které jsou spojené s přípravou sportovce, s jeho účastí na zápasech a na ostatních činnostech.⁵³

2.2.3 Znaky a podmínky závislé práce ve vztahu k sportovní činnosti

Novelou ZP provedenou zákonem č. 365/2011 Sb., došlo ke změně legální definice závislé práce. Důvodová zpráva k tomuto předpisu uvádí, že v § 2 odst. 1 jsou vyjádřeny znaky závislé práce a v odst. 2 podmínky jejího výkonu.⁵⁴ Touto otázkou se následně zabýval také NSS ve svém rozsudku,⁵⁵ ve kterém se přiklonil k potřebě respektovat změnu legální definice závislé práce, tak jak ji provádí již zmíněná novela ZP. V témže rozsudku NSS dospěl k závěru, že nad rámec § 2

⁵² BĚLINA, T. Jsou právní vztahy profesionálních sportovců závislou prací? In PICHRT, J. *Sport a nejen pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 64.

⁵³ BĚLINA, in Pichrt 2014, cit. d., s. 66.

⁵⁴ § 2 ZP

(1) Závislou prací je práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně.

(2) Závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě.

⁵⁵ Rozsudek NSS ze dne 13. 2. 2014, sp. zn. 6 Ads 46/2013.

odst. 1 ZP může být definičním znakem závislé práce i takový znak, který není v zákoně výslovně vyjádřen. Ve svých předchozích rozhodnutích⁵⁶ již NSS vyjádřil názor, že dalším definičním znakem závislé práce je také soustavnost výkonu práce zaměstnance, který vyplývá ze slovesa „vykonává“, použitého v § 2 odst. 1 ZP. Za další definiční znak označuje NSS hospodářskou a osobní závislost zaměstnance na zaměstnavateli, přičemž tento definiční znak je vyvozován již ze samotného pojmu „závislá práce“. K podmínkám v § 2 odst. 2 ZP NSS uvádí, že nepředstavují samostatný definiční znak závislé práce, a že se jedná spíše o povinnosti zaměstnavatele, které mu vznikají na základě výkonu závislé práce. NSS ale připouští, že naplnění těchto podmínek je významnou skutečností pro posouzení závislé práce.⁵⁷

Než se pustím do zkoumání a porovnávání jednotlivých definičních znaků závislé práce a podmínek výkonu závislé práce, tak musím na tomto místě ještě doplnit, že tradičně se na základě § 2 odst. 1 ZP udává, že definiční znaky závislé práce jsou čtyři. Někteří autoři jsou ale toho názoru, že ve skutečnosti se jedná pouze o znaky tři, jelikož výkon práce ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance a podle pokynů zaměstnavatele jsou si tak blízko, že v jeden znak splývají.⁵⁸

Když se podíváme na hráčské smlouvy uzavírané mezi sportovci a sportovními kluby z pohledu naplnění definičních znaků závislé práce dle § 2 odst. 1 ZP dospějeme k následujícím závěrům.⁵⁹

Prvním znakem je osobní výkon práce, v případě sportovce osobní výkon sportovní činnosti, přičemž je nepochybné, že sportovní činnost musí být vykonávána konkrétním sportovcem, který s daným klubem uzavřel smlouvu. Jako absurdní se jeví představa, že by sportovec uzavřel s klubem smlouvu, a pak by na místo sebe v den tréninku nebo zápasu poslal jinou osobu. Z toho důvodu lze mít tento znak osobního výkonu činnosti u výkonů sportovců za naplněný. Otázkou může být, jestli by sportovní činnost měla být považována spíše právě za osobní výkon závislé práce nebo naopak za výkon nezávislé práce, který pouze spočívá v osobním výkonu práce konkrétním subjektem, tak jak je tomu například u sochařů nebo jiných umělců.⁶⁰

⁵⁶ Například Rozsudek NSS ze dne 29. 9. 2011, sp. zn. 4 Ads 75/2011.

⁵⁷ BĚLINA, in Pichrt 2014, cit. d., s. 65.

⁵⁸ PICHRT, in Pichrt 2014, cit. d., s. 20.

⁵⁹ Vzorová hráčská smlouva Českého svazu ledního hokeje. [online]. [cit. 6. 5. 2021]. Dostupná z: https://www.ceskyhokej.cz/data/document/file/hracska_smlouva_140226.pdf a Standardní profesionální smlouva Fotbalové asociace České republiky. [online]. [cit. 8. 5. 2021]. Dostupná z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/201?category=3>.

⁶⁰ BĚLINA, in Pichrt 2014, cit. d., s. 67.

Druhým znakem je výkon práce podle pokynů zaměstnavatele, který mu práci organizuje a řídí. U výkonu sportovní činnosti je důležitá spolupráce a souhra všech hráčů, kteří jsou jednotlivé články sportovního týmu potažmo celého klubu. Aby mohl být klub úspěšný, je zapotřebí, aby se hráči řídili pokyny trenérů nebo jiných členů realizačního týmu, tak aby společně jako tým dosáhli co možná nejlepších výsledků. Nejznatelněji se pokyny trenéra projevují při volbě taktiky na zápas a také při sestavování vhodné sestavy. Sportovci ale nejsou vázáni pokyny pouze během zápasů, ale samozřejmě také v rámci tréninků a mimo ně, což zahrnuje zejména regeneraci, životosprávu a udržování se v dobré kondici. Význam dodržování takových pokynů ze strany sportovců může být dobře ilustrován tím, že v případě, že některý ze sportovců pokyny ze strany klubu porušuje, hrozí mu vysoké pokuty. Na základě zmíněných argumentů by se dalo shrnout, že i tento definiční znak závislé práce by při výkonu činnosti sportovce mohl být považován za naplněný. I u tohoto znaku se dá však poukázat na fakt, že při samotném herním projevu nemůže být sportovec vázán pokyny trenéra a záleží to spíše jen na hráčově rozhodovací schopnosti.⁶¹ K tomu dodává Stádník, že je možné se setkat se situací, kdy je některý ze sportovců řízen pokyny ve větší míře než jiný člen téhož týmu, což vyplývá z faktu, že každý sportovec je na jiné výkonnostní úrovni a v rámci této pak využívá jisté „svobody“. Logicky pak zkušený hráč na vrcholu své kariéry požívá naprosté důvěry realizačního týmu, a je mu dopřána vyšší „svoboda“ uvnitř týmu. V některých případech může dokonce přenášet přímo pokyny během utkání na své spoluhráče.⁶²

Definiční znak výkonu práce jménem zaměstnavatele by se u výkonu sportovní činnosti mohl zdát jako jednoznačně naplněný. Zejména s ohledem na samotnou podstatu kolektivního sportu, ve kterém vystupují hráči jménem celého klubu, výsledku dosahuje klub nikoli hráč, sportovci jsou povinni si oblékat klubový dres, případně v některých případech mají i povinnost se účastnit klubem vybraných reklamních akcí. Na druhou stranu sportovec samotný střílí góly a podává výkony i sám za sebe, a tím si buduje svoji vlastní značku a zvyšuje hodnotu celé své kariéry. Často jsou v řadách fanoušků ty největší hvězdy daného sportovního odvětví vnímány spíše individuálně, přestože podávají své výkony jménem klubu, s kterým mají uzavřenou smlouvu. Obecně lze tedy tvrdit, že v kolektivním sportu vykonávají sportovci svou činnosti jménem klubu, za který hrají, ale ani tento závěr není zcela jednoznačný.⁶³ Stádník se klaní k názoru, že sportovci

⁶¹ BĚLINA, in Pichrt 2014, cit. d., s. 68.

⁶² STÁDNÍK, J. Sportovní činnost a závislá práce. In PICHRT, J. *Sport a nejen pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 77.

⁶³ BĚLINA, in Pichrt 2014, cit. d., s. 68.

nepochybně vystupují jménem zaměstnavatele a nikoli jménem jiným. Příkladem může být skutečnost spočívající v tom, že například v české nejvyšší fotbalové soutěži proti sobě nastupují AC Sparta Praha a SK Slavia Praha, nikoli 11 samostatně výdělečně činných osob proti jiným 11 samostatně výdělečně činným osobám.⁶⁴

Posledním definičním znakem z § 2 odst. 1 ZP je výkon práce ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance. Zda dochází k naplnění tohoto znaku při výkonu sportovní činnosti, lze do jisté míry usuzovat podle toho, jak byly naplněny znaky předchozí. Výše už bylo zmíněno, že sportovci dodržují různé pokyny ve vztahu k životosprávě či oblékání. Jestli při výkonu sportovní činnosti dochází k naplnění tohoto znaku, bude odvislé od míry intenzity podřízenosti zaměstnance vůči zaměstnavateli. Obecně lze vnímat postavení profesionálních sportovců ve vztahu ke sportovním klubům jako podřízené, a jelikož jim různé omezení často zasahují i do jejich soukromého života, tak by se dalo říci, že se jedná dokonce o postavení podřízené ještě ve větší míře, než v případech jiných běžných výkonů práce. Opět by bylo možné najít argumenty proti tomuto závěru, když i při výkonu nezávislé práce, například při zhotovování nějakého díla, je zhotovitel do určité míry v podřízeném postavení, ale tento jeho výkon nepředstavuje závislou práci. Lze tedy uzavřít, že i tento definiční znak by mohl být při výkonu sportovní činnosti naplněn.⁶⁵

K nadřízenosti a podřízenosti se také částečně vyjádřil NSS ve svém rozsudku,⁶⁶ ve kterém uvádí: „v oblasti profesionálního sportu se právní vztahy, které rozhodují o činnosti sportovce, realizují mezi členským svazem a jeho členskými subjekty (kluby, občanskými sdruženími) a mezi členy svazu navzájem. Sportovec je zde jen v závislém postavení; je do jisté míry „zbožím“, o jehož osudu se rozhoduje a není naprosto důvodu, aby hradil následky pochybení, na němž participovali jiní (i když mohl z něho dočasně profitovat).“ Podle Stádníka je sportovec téměř vždy na klubové profesionální úrovni v postavení podřízeném, neboť jeho povinnosti vůči „zaměstnavateli“ budou stanoveny smlouvou, která sice v zavedené praxi nemá povahu smlouvy pracovní, nicméně v ní budou jednoznačně tyto povinnosti stanoveny a sportovec je musí respektovat, aby mohl následně uvažovat o plnění ze strany zaměstnavatele.⁶⁷

Jak již bylo výše vysvětleno, NSS ve svých rozhodnutích⁶⁸ dovedl další definiční znak závislé práce, a to soustavnost činnosti. Sportovní kluby běžně uzavírají smlouvy se sportovci na několik

⁶⁴ STÁDNÍK, in Pichrt 2014, cit. d., s. 76.

⁶⁵ BĚLINA, in Pichrt 2014, cit. d., s. 69.

⁶⁶ Rozsudek NSS ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4761/2010.

⁶⁷ STÁDNÍK, in Pichrt 2014, cit. d., s. 76.

⁶⁸ Např. rozsudek NSS ze dne 27. 4. 2012, sp. zn. 4 Ads 177/2011.

sezón, tak aby se zvyšovala kvalita a sehranost týmu. Je jen stěží představitelné, že by nějaký klub uzavřel smlouvu se sportovcem na jediný zápas nebo dokonce trénink. Naopak v porovnání s pracovními poměry uzavíranými na dobu neurčitou, může smlouva sportovce s klubem uzavřená na několik sezón vyvolávat otázky, jestli je tím naplněn znak soustavnosti či nikoli. K vyřešení tohoto problému by vedlo pouze přesné vymezení, co může být považováno za soustavný výkon práce a co už ne.⁶⁹

Při posuzování vztahu jako závislé práce, budou vedle definičních znaků závislé práce vzaty v úvahu také jiné skutečnosti, a těmi jsou podmínky výkonu závislé práce uvedené v § 2 odst. 2 ZP. K naplnění podmínek výkonu musí být závislá práce vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době a na pracovišti zaměstnavatele. Odměna poskytovaná kluby je zpravidla sportovcům vyplácena s ohledem na dosažené výsledky v dané soutěži, nikoli na základě odpracovaných hodin nebo splněných úkolů. Taková forma vyplácení odměny odpovídá spíše odměně za výkon nezávislé práce. Ve vztahu k odpovědnosti zaměstnavatele lze pouze uvést, že za výsledky odpovídá celý tým, nikoli pouze jeden hráč. S osobní odpovědností sportovce se můžeme setkat například v souvislosti s nevhodným chováním sportovce během utkání. Co se týče výkonu činnosti na náklady zaměstnavatele, tak jak již bylo zmíněno v předešlých kapitolách, klub zajišťuje pro sportovce lékařskou péči, vhodnou stravu a další náklady. Nelze však opomenout, že hráčské smlouvy mohou obsahovat taková ujednání, které stanoví, že kluby tyto náklady sportovcům fakturují. Taková úprava vzájemných práv a povinností opět odpovídá spíše výkonu nezávislé práce než výkonu práce závislé. Dále při posuzování míry závislosti sportovce na klubu může hrát roli, zda sportovec je povinen vykonávat sportovní činnost na konkrétně určeném místě, ať už se bude jednat o soustředění, trénink nebo zápas. Na takto vymezená místa může být nahlíženo jako na pracoviště zaměstnavatele nebo jiná dohodnutá místa. Sporné zůstává naplnění podmínky výkonu sportovní činnosti v pracovní době. Profesionální sportovci musejí nepochybně dodržovat časový harmonogram stanovený klubem a musejí se včas dostavovat na zápasy daného klubu, ale je už obtížně představitelné, že by se na činnost profesionálního sportovce aplikovala ustanovení části čtvrté ZP týkající se pracovní doby a doby odpočinku.⁷⁰

Výše uvedené lze shrnout tak, jak uvedl NSS v již zmiňovaném rozsudku ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011, ve kterém uvádí, že činnost profesionálních sportovců není jednoduše podřaditelná pod pojem závislá práce. Hlavním důvodem pro takový závěr je především

⁶⁹ BĚLINA, in Pichrt 2014, cit. d., s. 70.

⁷⁰ BĚLINA, in Pichrt 2014, cit. d., s. 71.

nejednoznačnost naplnění definičních znaků či dalších podmínek závislé práce u sportovní činnosti, kdy téměř u všech těchto znaků lze vést složité debaty, zda sportovní činnost splňuje předepsaná kritéria pro podřazení pod závislou práci.⁷¹

K tomu Jurka uvádí, že vhodnou cestou, jak by mohla být sportovní činnost podřazena pod ZP, tak aby byly zohledněny její specifické aspekty, by bylo vytvoření zvláštního předpisu, dle kterého by byla sportovní činnost vykazující znaky závislé práce dalším právním vztahem účasti na práci dle § 5 ZP. V těchto případech se totiž jedná o smlouvy zaměstnanecké, které se však řídí speciálním právním předpisem. Ve stejném režimu jsou upraveny například pracovní smlouvy justičních čekatelů, státních zástupců nebo také akademických pracovníků vysokých škol. Působnost ZP může pak být u smluv v tomto režimu různá.⁷² S přihlédnutím k dosavadní praxi by bylo vhodné následovat cestu slovenského zákonodárce, tedy použití ZP v případech, v kterých se to jeví být vhodné a žádoucí, k čemuž by měl sloužit taxativní výčet zákona. Ostatní specifické aspekty sportovní činnosti by byly zohledněny ve zmíněném zvláštním předpise, který by je dostatečně reflektoval a také by modifikoval ustanovení ZP neaplikovatelné na sportovní činnost.⁷³

2.3 Postavení profesionálního sportovce z pohledu judikatury NSS

K problematice právního postavení profesionálního sportovce se již NSS ve svých rozsudcích vyjadřoval několikrát. Stěžejním rozsudkem je již několikrát uváděný rozsudek ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011, jehož argumentace byla potvrzena a také rozvíjena v dalších jeho rozsudcích ze dne 1. 8. 2012, sp. zn. 2 Afs 22/2012; ze dne 18. 9. 2012, sp. zn. 2 Afs 21/2012; ze dne 24. 10. 2012, sp. zn. 2 Afs 20/2012; ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. 1 Afs 73/2011; a též byly závěry NSS citovány v rozsudku ze dne 3. 8. 2017, sp. zn. 9 Afs 166/2017.

Status profesionálního sportovce není v ZP výslovně upraven, a proto je dán daleko větší prostor pro výklad.⁷⁴ NSS se jednoznačně vyjádřil ve smyslu, že činnost profesionálního sportovce je natolik specifická, že se omezením plynoucím ze zaměření a výslovné reglementace ZP vymyká.⁷⁵ Je jen obtížně představitelné, aby byla činnost profesionálního sportovce svojí povahou slučitelná s instituty ZP jako jsou přestávky v práci na jídlo, dny pracovního klidu anebo práce přesčas. V případě, že by pomocí tvořivé aplikace ZP došlo k překonání těchto problémů, je

⁷¹ Tamtéž.

⁷² BĚLINA, M., PICHR, J. *Pracovní právo. 7. doplněné a podstatně přepracované vydání*. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 134.

⁷³ JURKA 2018, cit. d., s. 75-76.

⁷⁴ Rozsudek NSS ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 27.

⁷⁵ Rozsudek NSS ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. 1 Afs 73/2011, bod 35.

ponecháno na smluvních stranách, zda si zvolí jinou smluvní úpravu, pokud je podle soukromého práva možná.⁷⁶

Podstatným kritériem pro rozlišení pracovněprávního vztahu od občanskoprávního či obchodněprávního je také smluvní vůle stran, tj. zda chtěly svůj vzájemný vztah upravovat jako závislou práci (tj. jako pracovněprávní vztah) nebo naopak chtěly vůči sobě zůstat ve vztahu nezávislém (tj. občanskoprávním či obchodněprávním). Pracovněprávní vztahy nemohou být uzavírány, jestliže na jejich uzavření není dán oboustranný zájem. Opačný výklad by popíral i samotnou soukromoprávní podstatu pracovního práva.⁷⁷

Lze tak učinit dílčí závěr, že činnost profesionálního sportovce není bez dalšího podřaditelná pod pojem závislá práce ve smyslu ZP a nelze proto považovat za protiprávní uzavírání i jiných než pracovních smluv mezi sportovci a jejich kluby.⁷⁸ Dále je také nutné zmínit dlouhotrvající praxi vrcholových klubů, které uzavírají se sportovci smlouvy koncipované jako tzv. nepojmenované smlouvy dle OZ nazvané například: „*Smlouva o spolupráci při výkonu sportovní činnosti*“ nebo „*Statutární hráčská smlouva*“.⁷⁹

Závěrem lze konstatovat, že současný stav je dlouhá léta zaužívaný, nicméně ne zcela vyhovující. Z výše uvedeného vyplývá, že činnost profesionálního sportovce nelze paušálně podřadit pouze pod jednu možnost právní úpravy. Takové podřazení je vyloučeno právě již zmíněnou specifičností činnosti profesionálních sportovců. Řešením by mohlo být zřejmě jedině přijetí samostatného zákona o sportu, tak jak tomu je například na Slovensku. Takový zákon by měl reflektovat všechny specifické požadavky činnosti sportovců a také jejich postavení, a to i s přihlednutím k tomu, jestli se jedná o sport individuální či kolektivní. Objevují se však také názory, které jsou proti komplexní právní úpravě postavení sportovců, a to zejména z toho důvodu, že by tato změna přinesla více problémů než zachování stávajícího stavu, který si již prošel dlouhým vývojem. Do té doby, než k nějaké výrazné změně dojde, nezbyvá, než si vystačit se současnou právní úpravou a rozhodovací praxí soudů.⁸⁰

Štefko k této problematice uvádí, že koncept závislé práce a profesionalizace sportu je celosvětovým fenoménem. Příklady z Německa potvrzují, že sportovní činnost konaná po delší dobu za účelem dosažení příjmu v právní podřízenosti fotbalovému nebo hokejovému klubu má

⁷⁶ Rozsudek NSS ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 28.

⁷⁷ BĚLINA, M., Drápal, L. a kol.: *Zákoník práce. Komentář. 3. vydání*, Praha: C. H. Beck, 2019, s. 25.

⁷⁸ Rozsudek NSS ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. 1 Afs 73/2011, bod 38.

⁷⁹ BĚLINA, in Pichrt 2014, cit. d., s. 73.

⁸⁰ Postavení profesionálního sportovce dle českého právního řádu. *Právní prostor* [online]. Praha, 2021, 3. 6. 2021. [cit. 12. 6. 2021]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/postaveni-profesionalniho-sportovce-dle-ceskeho-pravniho-radu>.

povahu zaměstnání. Současnou českou právní úpravu nelze z hlediska regulace profesionálního sportu považovat za vyhovující. S ohledem na počet profesionálních sportovců, na objem finančních prostředků v profesionálním sportu, a také na zdravotní rizika by měl zákonodárce věnovat této oblasti větší pozornost. Do úvahy připadá přijetí upraveného řešení inspirovaného německou úpravou, kde platí, že pokud se sportovec nedohodne výslovně jinak a koná úplně po delší dobu sportovní činnost, přičemž je při jejím výkonu vázán pokyny druhého, pak se má za to, že byla sjednána pracovní smlouva.⁸¹

2.4 Srovnání s německou právní úpravou

V Německu je mimo jiné i vzhledem ke kulturní blízkosti situace podobná jako v České republice. Německá právní úprava však na rozdíl od té české disponuje bohatou judikaturou, a i proto je právní postavení sportovců v Německu vymezeno poměrně přehledně a jednoznačně.⁸²

Právní postavení profesionálního sportovce je v německé právní úpravě stejně jako v té české vždy odvislé od okolností konkrétního případu. Německá právní úprava taktéž neobsahuje žádnou definici výkonu sportovní činnosti, takže to též zůstalo na judikatuře, jak se s tímto problémem vypořádá. Sportovec může mít postavení závislého nebo nezávislého sportovce. Německé soudy nespátřují ve sportovní činnosti žádnou specifickou a při posuzování výkonu sportovní činnosti aplikují koncepci osobní závislosti,⁸³ která se podobá testu právní nadřízenosti zaměstnavatele, který se užívá v České republice.⁸⁵ O závislou práci se pak jedná, pokud zaměstnavatel kontroluje, jakým způsobem zaměstnanec práci vykonává, a to včetně doby konání práce a místa práce. Vztah nadřízenosti a podřízenosti je zřízen prostřednictvím práva udělovat pokyny, práva kontrolovat jejich dodržování a práva ukládat sankce v případě jejich neplnění. Zástupci jednotlivých sportovních disciplín namítali, že sportovní činnost v jejich konkrétním sportovním odvětví není vykonávána pod kontrolou sportovního klubu nebo asociace, a že sportovcům nejsou udělovány pokyny, jakým způsobem mají daný sport vykonávat. Touto námitkou se zabývaly mnohé zahraniční soudy, přičemž jedno z nejznámějších rozhodnutí, které je dobrým příkladem za

⁸¹ ŠTEFKO, M. Fotbal a hokej výkonem závislé práce s přihlédnutím k německé úpravě. In PICHRT, J. *Sport a nejen pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 104.

⁸² SINGBARTL, J., Dziwis, T.: „Nach dem Spiel ist vor dem Spiel“: Einführung in das Sportrecht am Beispiel des Fußballs, *Juristische Arbeitsblätter* [online]. 2014. [cit. 1. 9. 2021] Dostupné z: <https://beck-online.beck.de/?vpath=bibdata%2fzeits%2fJA%2f2014%2fcont%2fJA%2e2014%2e407%2e1%2ehtm>.

⁸³ HROMADKA, W., Maschmann, F. *Arbeitsrecht*, 3. vydání. Berlin: Springer, 2005, s. 49.

⁸⁴ ŠTEFKO, in Pichrt 2014, cit. d., s. 98.

⁸⁵ Test nadřízenosti aplikoval například Krajský soud v Ústí nad Labem ve svém rozsudku ze dne 27. 11. 2002, sp. zn. 15 Ca 219/2000.

všechny pro kolektivní sporty, je rozhodnutí anglického soudu, jež se týkalo fotbalového hráče Walkera a fotbalového klubu Crystal Palace.⁸⁶

V tomto rozhodnutí je konstatováno, že není rozdíl mezi běžným pracujícím a tím, kdo uzavřel smlouvu, v níž se zavázal předvést své sportovní schopnosti. V rozhodnutí bylo žalujícím tvrzeno, že při výkonu sportovní činnosti není vázán žádnými závaznými pokyny, a že klub nemá právo mu udílet pokyny, jakým způsobem hrát fotbal, tedy jak má vykonávat svou sportovní činnost. Soud se s tímto tvrzením neztotožnil, když konstatoval, že sportovec je na základě smlouvy vázán obecnými pokyny klubu a v konkrétním zápase též pokyny kapitána týmu nebo jiné klubem určené osoby. Nelze tedy připustit, že by někdo nepodléhal pracovní právní úpravě jen proto, že je mu při výkonu práce, při které jsou mu udílány pokyny jinou osobou, rovněž zčásti ponechána jeho vůle bez kontroly jiné osoby.⁸⁷

Stejně tak je dle německé rozhodovací praxe rozhodující, zda sportovec svobodně rozhoduje o zásadních věcech týkajících se sportovní činnosti a také o době jejího výkonu.⁸⁸ Dle německých soudů je hráč fotbalového nebo hokejového týmu typickým příkladem sportovce, který se ve velké míře řídí rozhodnutími a pokyny klubu, a proto se jedná o zaměstnance klubu.⁸⁹ Tento názor potvrzuje též vzorová hráčská smlouva Německého fotbalového svazu, která upravuje některá práva zaměstnance jako například právo na dovolenou.⁹⁰

Již zmíněný test osobní závislosti sám o sobě nepostačuje při určení, zda se v konkrétním případě jedná o práci závislou či naopak. V praxi německé soudy využívají též test integrace, jehož podstatou je zjištění, zda je zaměstnanec začleněn do provozu zaměstnavatele, o němž rozhoduje jiná osoba než zaměstnanec sám. Posuzuje se zejména to, jakým způsobem je práce zaměstnancem vykonávána, a ne už tolik jeho právní závislost, tak jak tomu je právě u testu osobní závislosti. Tedy zda zaměstnavatel dlouhodoběji koordinuje výkon práce zaměstnance, zda je zaměstnanec povinen při výkonu své práce kooperovat s ostatními zaměstnanci, a zda zaměstnanec při práci využívá podpory zaměstnavatelova administrativního aparátu.⁹¹ S testem integrace též úzce souvisí možnost ze strany klubu prostřednictvím trenéra rozhodnout, že sportovec nebude nasazen

⁸⁶ ŠTEFKO, in Pichrt 2014, cit. d., s. 98.

⁸⁷ PITT, G. *Cases and Materials on Employment Law*, 3. vydání. Harlow: Pearson Education Limited, 2008, s. 119. a násl.

⁸⁸ Rozhodnutí Bundesarbeitsgericht („BAG“) ze dne 26. 5. 1999, sp. zn. 5 AZR 469/98.

⁸⁹ Rozhodnutí Bundesfinanzhof („BFH“) ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. X R 14/10.

⁹⁰ Vzorová hráčská smlouva Německého fotbalového svazu. [online]. [cit. 5. 9. 2021] Dostupná z: <https://www.dfb.de/verbandsservice/pinnwand/dfb-mustervertrag/>.

⁹¹ ŠTEFKO, in Pichrt 2014, cit. d., s. 100.

do zápasu, přestože je po zdravotní stránce v pořádku. Sportovec nemá právo, aby byl do zápasu nasazen.⁹²

Německé soudy požadují pro naplnění integračního testu, aby byl zaměstnanec zcela začleněn do organizace práce u zaměstnavatele. Zaměstnavatelem z pohledu integračního testu tedy není osoba, která práci zadává a kontroluje, aniž by těž stanovila způsob jejího výkonu, nutné pracovní podmínky a dohlížela nad dodržováním jejich pokynů.⁹³

Na tomto faktu nic nemění ani skutečnost, že sportovec může mít z výkonu sportovní činnosti též prospěch v oblasti reklamy nebo marketingu. Naopak bylo německým soudem rozhodnuto, že sportovci příjmy z reklamy či marketingu získávají samostatně a svobodně, a ne jako součást klubu. Z toho důvodu nejsou tyto příjmy ani součástí mzdy sportovce za výkon sportovní činnosti, ale sportovec je získává vedle svojí standardní mzdy jako osoba samostatně výdělečně činná. Zároveň ale není vyloučena možnost sjednání paralelního pracovněprávního poměru i pro tyto příjmy.⁹⁴ Tyto závěry potvrdil německý soud dalším rozhodnutím, v kterém soud považoval sportovce kolektivního sportu, konkrétně opět fotbalistu, za zaměstnance a poskytl mu pracovněprávní ochranu vůči jeho agentovi, který po sportovci požadoval náhradu škody za porušení smlouvy o výhradním zastoupení.⁹⁵

Pro doplnění ještě uvádím, že v české právní úpravě na integrační test poukazují čtyři z pěti legálních znaků závislé práce. Zaměstnanec vykonává práci osobně, jménem zaměstnavatele, podle jeho pokynů a vykonává ji pro zaměstnavatele. Až naplněním integračního testu je skutečně realizována nadřízenost zaměstnavatele.⁹⁶

V odborné literatuře se objevil též názor, že by se v rámci kolektivních sportů mělo rozlišovat mezi jednotlivými sportovci, a to konkrétně mezi běžnými sportovci a absolutní sportovní špičkou daného sportovního odvětví. Fischer si stojí za názorem, že by sportovci, kteří jsou absolutní sportovní špičkou nemuseli mít status zaměstnanců, nýbrž samostatných poskytovatelů služeb. Oporu pro svůj pohled na věc nachází u postavení umělců, když § 104 zákona o pracovních soudech stanoví, že pro scénické umělce, filmové tvůrce a artistry nutně nemusí platit úprava podle výše zmíněného zákona. Hvězdy světového sportu by mohli mít podobné postavení jako umělci, protože mají abnormálně vysoké příjmy ze samotné sportovní činnosti, ale také z reklamní a marketingové činnosti, a při rozlišování mezi nimi a mezi ostatními sportovci kolektivních sportů

⁹² Rozhodnutí BAG ze dne 22. 8. 1984, sp. zn. 5 AZR 539/81.

⁹³ Rozhodnutí Bundessozialgericht („BSG“) ze dne 1. 12. 1977, sp. zn. 12/3/12 RK 39/74.

⁹⁴ Rozhodnutí BFH ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. X R 14/10.

⁹⁵ Rozhodnutí Oberlandesgericht v Hammu ze dne 8. 1. 2010, sp. zn. 12 U 124/09.

⁹⁶ ŠTEFKO, in Pichrt 2014, cit. d., s. 100.

mají svůj nezastupitelný význam také samozřejmě jejich výborné sportovní výkony a sportovní úspěchy na klubové i mezinárodní úrovni. Fischer dále dodává, že hvězdy světového sportu mají tak silné ekonomické a společenské postavení, že nepotřebují ochranu, která je jiným sportovcům poskytovaná právě pracovním právem, když například jejich vyjednávací pozice je v mnohých případech tak silná, že se vyrovná vyjednávací pozici samotného klubu. Sám autor této myšlenky uznává, že její proveditelnost je obtížná, protože neexistuje definice špičkového sportovce, tudíž její nadefinování by pak zbylo na samotné kluby a na jejich uvážení.⁹⁷

Výše uvedené argumenty nemohou obstát, když například vysoká výkonnost sportovce a úspěchy na mezinárodní scéně jsou podmíněny předně nominací sportovce na jednotlivé mezistátní zápasy. Sportovec nemusí být do národního týmu vybrán pouze pro své sportovní výkony, ale rozhodující může být například také vztah trenéra a sportovce a další faktory. Navíc pokud by sportovec nominaci do národního týmu nepřijal, sám by tím částečně určil, zda bude mít postavení zaměstnance či nikoli.⁹⁸

Ani výše příjmu sportovců nemůže být kritériem pro nepodřazení některých z nich pod pojem zaměstnanec. Ekonomická a společenská nezávislost není v tomto případě rozhodující, když hlavním účelem pracovněprávní úpravy je ochrana zaměstnance, a to bez ohledu na jeho příjmy. Podřazení pod pojem zaměstnanec není nijak spojeno s výší příjmu zaměstnance, nýbrž je spojeno se zákonnými znaky, které musí daná činnost naplňovat, a tudíž není důvod, proč by vysoce placení sportovci nemohli mít postavení zaměstnanců.⁹⁹

Možnost připodobnění sportovců k umělcům vyvrátil ve svém dřívějším rozhodnutí již německý ústavní soud, když se vyjádřil, že ani špičkoví sportovci nemohou být srovnáváni s umělci. Umělecká svoboda, přesněji vyjádřena německým slovem *Kunstfreiheit*, je zakotvena přímo v čl. 5 odst. 3 německé ústavy. Ústavní soud se explicitně vyjádřil, že sportovní činnost nemůže být podřazena pod pojem umění, tak jak bylo vymezeno právě německým ústavním soudem, a proto nemůže být aplikována právní úprava týkající se právního postavení umělců na sportovce.¹⁰⁰

⁹⁷ FISCHER, U. Die Spitzensportler des Mannschaftssports – Arbeitnehmer? *SpuRt: Zeitschrift für Sport und Recht*. 1997. s. 181-185.

⁹⁸ KIRSCHENHOFER, M. *Sport als Beruf*. Peter Lang Verlag GmbH, 2002, s. 49.

⁹⁹ WÜTERICH, C., BREUCKER, M. *Das Arbeitsrecht im Sport*. Stuttgart: Richard Boorberg Verlag GmbH, 2006, s. 114.

¹⁰⁰ Usnesení Německého ústavního soudu ze dne 17. 7. 1984, sp. zn. 1 BvR 816/82.

Z výše uvedeného je zřejmé, že pokus vytvořit speciální kategorii špičkových sportovců, kteří by měli odlišný právní režim a nemuseli by mít nutně postavení zaměstnanců, neobstojí. V praxi si s ničím podobným též nesetkáme.

Zmíněné závěry německých soudů jsou aplikovatelné na veškeré sportovce kolektivních sportů, ale mohou mít své uplatnění také u sportovců sportů individuálních, u kterých bude velmi záležet na okolnostech konkrétního případu, což bude rozebráno níže.

Při posuzování sportovní činnosti v individuálním sportu bude rozhodující, jestli sportovní činnost naplňuje definiční znaky, které pracovní právo vyžaduje, aby činnost spadala pod pojem zaměstnanecký poměr. Činnost musí naplňovat následující znaky: a) osobní vázanost pokyny; b) časovou a místní vázanost; c) je vykonávána kontrola činnosti; d) je vykonávána ve spolupráci s ostatními spolupracovníky; e) zaměstnanec je při činnosti začleněn do provozního procesu; f) zaměstnanec je při činnosti podřízen provoznímu plánu.¹⁰¹

Pracovní právo je právo, jehož hlavním účelem je ochrana zaměstnance, což prokazuje nespočet ochranných zákonů, které obsahují kogentní ustanovení, od kterých se může ujednání ve smlouvě odchylovat jen ve prospěch zaměstnance. To znamená, že pokud jsou naplněny výše uvedené znaky činnosti, bude se jednat o vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem a zaměstnanci bude poskytnuta pracovněprávní ochrana.¹⁰² Zda bude pracovní právo v konkrétním případě aplikováno tedy nezáleží na tom, zda tu skutečně je potřeba ochrany ze strany zaměstnance, ale zda činnost spadá pod režim pracovního práva. Stejně tomu tak bude i v případě výkonu sportovní činnosti individuálního sportovce, kdy se bude posuzovat, jestli činnost naplňuje znaky vymezené německými soudy, přičemž největší důraz bude kladen na posouzení, zda mezi sportovcem a jeho klubem existuje závislostní vztah.¹⁰³

Níže bude na konkrétních příkladech dvou individuálních sportů ukázáno, jaké postavení skutečně sportovci individuálních sportů v německé praxi mají, a jak se jejich postavení může v závislosti na druhu sportu lišit.

Nejprve se zaměřím na běh na lyžích. V tomto individuálním sportu jednotliví sportovci soupeří zejména o vítězství v jednotlivých závodech a také o celkové vítězství v sezoně v součtu všech jednotlivých závodů. Sekundárně budou při celkovém hodnocení jednotlivých zemí zohledněny výsledky všech členů daného národního týmu. V Německu jsou jednotlivé tréninkové

¹⁰¹ Rozsudek německého pracovního soudu Arbeitsgericht Bielefeld ze dne 12. 7. 1989, sp. zn. 2 Ca 2132/88.

¹⁰² DIETERICH, T., MÜLLER-GLÖGE, R., PREIS, U., SCHMIDT, I., HANAU, P. a SCHAUB, G. *Erfurter Kommentar zum Arbeitsrecht*. 20. Auflage. München: C. H. Beck, 2020, s. 1385-1387.

¹⁰³ BEPLER, K. Der Sportler und sein Vertrag – Arbeitnehmer oder Dienstleistender? In GRUNDEI, A., KAROLLUS, M. *Aktuelle Rechtsfragen des Fußballsports: Teil IV*. Wien: Linde Verlag, 2006, s. 17. a násl.

jednotky a účasti na závodech sportovců organizovány Německým lyžařským svazem. Tento svaz uděluje závodníkům všech kategorií povolení k účasti na závodech, které platí na národní úrovni.¹⁰⁴ Na mezinárodní úrovni je vyžadována licence Mezinárodní lyžařské federace,¹⁰⁵ kterou nelze získat jinak než prostřednictvím národního svazu.¹⁰⁶

V oblasti profesionálního lyžování existují velmi úzké vazby na národní svaz. Sportovec je svazu z pohledu jeho organizační pravomoci zcela podřízen. Sportovec musí dodržovat tréninkové a soutěžní pokyny svazu a také ze strany svazu pevně stanovený plán, na jehož sestavování se nepodílí. Sportovec podléhá kontrole ze strany národního svazu až do takové míry, že jsou mu na tréninkových kempch přesně naplánované a stanovené i stravovací plány. Tím je v zásadě dána časová i místní závislost sportovce na národním svazu. Sportovcům též není ponecháno na uvážení, zda budou vystupovat v určitém reklamním slotu či v jiné podobné aktivitě, a taková činnost též podléhá předběžnému povolení ze strany národního svazu. Naopak se sportovci musí účastnit vedle tréninků a závodů také různých dalších aktivit pro sponzory národního svazu jako například různého focení nebo reklamních akcí. Samozřejmě není možné ovlivnit, jakým způsobem se bude sportovec nakonec při závodě chovat a bude poté pouze na jeho rozhodnutí, jak kterou zatáčku projede. I přesto bude v takovém případě podle okolností stanovena dopředu strategie pro daný závod ze strany trenérů a realizačního týmu národního svazu. Z výše popsaného lze usoudit, že němečtí běžci na lyžích mají s národním svazem takový smluvní vztah, který lze kvalifikovat jako pracovněprávní.¹⁰⁷

Dalším individuálním sportem, který podrobněji rozeberu, je tenis. Nejprve je potřeba rozlišit mezi tzv. turnajovými hráči a hráči Bundesligy. Turnajový hráči se účastní ATP Tour, která je organizovaná asociací ATP,¹⁰⁸ a jejichž součástí je většina profesionálních tenisových turnajů. To stejné platí i pro ženy, jen s tím rozdílem, že se pak jedná o asociaci WTA.¹⁰⁹ Nad oběma asociacemi stojí Mezinárodní tenisová federace. Turnajový hráči jsou sice ve většina případů členy nějakého klubu, ale jejich účast na turnajích nezávisí na rozhodnutí jejich klubu, nýbrž se odvíjí podle postavení tenisty či tenistky v celosvětovém žebříčku, který vede Mezinárodní tenisová

¹⁰⁴ Organizační struktura Německého lyžařského svazu. [online]. [cit. 8. 9. 2021 Dostupná z: https://www.deutscherskiverband.de/ueber_uns_der_dsv_organisationstruktur_de,464.html.

¹⁰⁵ Fédération Internationale de Ski („FIS“).

¹⁰⁶ Informace ohledně licence FIS pro sezónu 2021/2022. [online]. [cit. 8. 9. 2021 Dostupné z: <https://gbsnowsport.com/wp-content/uploads/2021/05/ALPINE-FIS-LICENCE-INFO-2021-2022.pdf>.

¹⁰⁷ EISENBERGER, M. *Berufssport und Recht – Die Rechtsbeziehung zwischen Sportverbänden, Sportlern und Sponsoren am Beispiel des Skirennsports*. Wien: Orac, 1998, s. 53. a násl.

¹⁰⁸ Association of Tennis Professionals.

¹⁰⁹ Women's Tennis Association.

federace. Naopak tenisté Bundesligy vystupují v jednotlivých zápasech za klub, jehož jsou členem, a jejich účast v nich je podmíněna povolením k účasti ze strany Německého tenisového svazu.¹¹⁰

Tenisoví hráči ATP Tour nebo tenisové hráčky WTA Tour se účastní turnajů, pro které se dobrovolně rozhodli a uzavírají za tímto účelem s pořadatelem turnaje smlouvu o spolupráci. Turnajoví hráči se rozhodují tedy sami, které a kolik turnajů za rok absolvují. Jejich rozhodnutí bude odvislé zejména od výše finanční odměny a od možnosti vylepšení své pozice ve světovém žebříčku. Turnajoví hráči mají také k dispozici svůj realizační tým, který zahrnuje kromě trenéra též fyzioterapeuta, maséra či manažera.¹¹¹ Vezmeme-li dále v úvahu, že rozpis utkání se odvíjí podle délky předchozího utkání nebo též podle počasí, rozhodčí pouze nestranně aplikuje tenisová pravidla, a že sportovec má vždy možnost z určitých důvodů odstoupit z turnaje, pak musíme dospět k závěru, že takový sportovec není v zaměstnaneckém poměru.¹¹² Převažující názor na tuto problematiku je takový, že se v tomto případě jedná o podnikatele zejména proto, že nebyly naplněny znaky typické pro zaměstnanecký poměr, kterými jsou vázanost pokyny a zařazení do organizační struktury zaměstnavatele.¹¹³

Naopak tenisový hráč Bundesligy, který se smluvně zaváže za svůj klub absolvovat přípravná a mistrovská utkání a za tento výkon obdrží nějaké peněžní plnění, je podřaditelný pod pojem zaměstnanec.¹¹⁴ Klub určuje počet přípravných utkání, místo konání a čas konání, a sportovec sám na to nemá žádný vliv. Sportovec je navíc začleněn do chodu klubu a tenisový klub má právo rozhodovat a jeho nasazení do zápasů a také o pozici, v které bude do mistrovského utkání nasazen. Žádnou roli už nehraje, že zkušenější hráči se často sami rozhodují o strategie a taktice pro dané utkání nebo o tenisové technice, kterou v daný moment použijí.¹¹⁵ Stejně tak nehraje roli, jestli sportovec vykonává pro bundesligový tenisový klub sportovní činnost jako svou hlavní nebo vedlejší pracovní činnost.¹¹⁶

Jak již bylo výše uvedeno, v případě sportovců kolektivních sportů půjde vždy o zaměstnanecký poměr mezi sportovcem a klubem. U sportovců individuálních sportů to ovšem není možné takto jednoznačně stanovit. Podstatné je v každém jednotlivém případě posouzení, jakým způsobem je uspořádán vztah mezi sportovcem a klubem, a zda se jedná o vztah závislostní.

¹¹⁰ FRITZWEILER, J., PFISTER, B., SUMMERER, T. *Praxishandbuch Sportrecht*. C. H. Beck, 2020, s. 247. a násl.

¹¹¹ MENKE, J.-M. *Profisportler zwischen Arbeitsrecht und Unternehmertum*. Hamburg: Verlag Dr. Kovač, 2006, s. 136.

¹¹² FRITZWEILER 2020, cit. d., s. 250. a násl.

¹¹³ MENKE 2006, cit. d., s. 137.

¹¹⁴ Rozsudek německého pracovního soudu Arbeitsgericht Bielefeld ze dne 12. 7. 1989, sp. zn. 2 Ca 2132/88.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ MENKE 2006, cit. d., s. 138.

Není tedy možné dojít k obecnému závěru, jak bylo také na konkrétních příkladech demonstrováno, protože individuální sportovec může mít podle okolností konkrétního případu postavení zaměstnance nebo i podnikatele.

3. Smluvní vztahy a odpovědnost ve sportu

V profesionálním sportu se můžeme setkat s mnoha typy smluv. Jde například o smlouvy transferové mezi dvěma kluby, o smlouvy sponzorské mezi sponzorem a klubem či konkrétním sportovcem nebo o profesionální smlouvy mezi sportovcem a klubem. Profesionální smlouvy mohou být v režimu práva pracovního nebo práva občanského, jak už bylo rozebráno v předchozích kapitolách. Nyní se zaměřím zejména na profesionální smlouvu fotbalového hráče.

Jelikož profesionální sportovní smlouva není v českém právním řádu upravena, nezbyvá než vycházet z obecných právních předpisů. Současně nepanuje jednoznačná shoda, zda sportovní smlouvy mají být uzavírány jako smlouvy pracovní a NSS se též vyjádřil v tom smyslu, že nelze vyloučit uzavírání i jiných než pracovních smluv mezi sportovci a jejich kluby. V praxi jsou ve většině případů uzavírány smlouvy inominátní podle § 1746 odst. 2 OZ, tedy smlouvy, které nejsou zákonem výslovně jako typ smlouvy upraveny. Zákonodárce ponechává na svobodné vůli smluvních stran, jak si svá práva a povinnosti upraví. Smluvní strany jsou limitovány základními zásadami, které se týkají smluvních vztahů, uvedenými v OZ jako například zásadou smluvní volnosti, která spočívá v tom, že všechny strany jsou si rovny neboli mají stejná práva a povinnosti. Dále jsou strany limitovány také předpisy soukromoprávní federace či asociace, což bude rozvedeno dále v této kapitole.¹¹⁷¹¹⁸ Výjimkou není ani fotbalové prostředí, v kterém je standardní profesionální smlouva fotbalisty uzavírána též dle výše uvedeného ustanovení OZ.¹¹⁹

Smluvní vztahy fotbalového hráče upravuje vnitřní předpis Fotbalové asociace České republiky s názvem Směrnice pro evidenci profesionálních a neamatérských smluv.¹²⁰ Směrnice FAČR stanoví některé minimální náležitosti profesionální smlouvy. Dle směrnice FAČR musí být profesionální smlouva uzavřena v písemné formě a sjednána na dobu určitou, konkrétně na minimální dobu čtyř měsíců a maximální dobu pěti let. Vyloučeno také není opakované prodloužování této smlouvy. Zde můžeme spatřovat rozpor s ustanoveními ZP, který omezuje možnost opakovaného uzavírání smlouvy na dobu určitou, a zároveň doba trvání pracovního poměru na dobu určitou nesmí přesáhnout tři roky. Nejen proto jsou profesionální smlouvy

¹¹⁷ JURKA 2018, cit. d., s. 21-26.

¹¹⁸ Rozsudek NSS ze dne 29. 11. 2011, č. j. 2 Afs 16/2011-78.

¹¹⁹ Standardní profesionální smlouva Fotbalové asociace České republiky. [online]. [cit. 8. 5. 2021]. Dostupná z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/201?category=3>.

¹²⁰ Směrnice pro evidenci profesionálních a neamatérských smluv s účinností od 1. 7. 2011 ve znění změn schválených Výkonným výborem FAČR dne 31. 3. 2015. [online]. [cit. 20. 6. 2021]. Dostupná z: <https://facr.fotbal.cz/uprava-smernice-pro-evidenci-profesionalnich-a-neamaterskych-smluv/a939> („Směrnice FAČR“).

uzavírány podle § 1746 odst. 2 OZ. Pro kvalifikaci profesionální smlouvy není totiž podle Směrnice FAČR rozhodující právní vztah mezi klubem a hráčem, ale obsah profesionální smlouvy.¹²¹ Velmi důležité je uvést, že profesionální smlouva je uzavírána mezi klubem, jako právnickou osobou, a hráčem, jako fyzickou osobou, tedy osobou samostatně výdělečně činnou provozující živnost podle Živnostenského zákona, případně příslušníkem nezávislého povolání. Předmětem smlouvy je závazek hráče vykonávat činnosti profesionálního hráče fotbalu, a tomu odpovídá závazek klubu zaplatit hráči sjednanou odměnu. Hráči tedy poskytují klubu sportovní služby, což je v současné době podnikání.¹²²

Základní náležitosti profesionální fotbalové smlouvy obsahuje závazný vzor smlouvy, který je přílohou č. 1 Směrnice FAČR. Tato úprava do jisté míry zohledňuje minimální požadavky na hráčské smlouvy, tak jak byly zformulovány na evropské úrovni profesionálního fotbalu. Pracovní skupina UEFA a mezinárodní hráčská asociace FIFPro uzavřely tzv. Memorandum o porozumění, a součástí tohoto memoranda jako příloha č. 1 byl také dokument s názvem Minimální požadavky evropských profesionálních hráčských smluv.¹²³¹²⁴ Podle Minimálních požadavků profesionálních smluv musí obě smluvní strany při uzavírání smlouvy brát do úvahy následující pravidla: a) národní právní řád; b) případné kolektivní smlouvy, pokud existují; c) fotbalové předpisy organizací FIFA, UEFA, národních svazů, profesionálních lig (pokud existují), kterými jsou stanovy, pravidla a rozhodnutí těchto organizací. Avšak ve třetí části Minimálních požadavků profesionálních smluv je stanoveno, že profesionální smlouva upravuje pracovní poměr a jednotlivé smluvní strany jsou označeny jako zaměstnavatel a zaměstnanec. Zde je jednoznačný rozpor mezi požadavky světových a evropských organizací zastřešujících v podstatě celý profesionální fotbal a praxí v České republice, kde vztah mezi hráčem a klubem není upraven pracovní smlouvou, ale smlouvou nepojmenovanou podle § 1746 odst. 2 OZ.¹²⁵

¹²¹ GÁBRIŠ 2011, cit. d., s. 259.

¹²² JURKA, H.: Jak ze sportu bez práva vytvořit respektované odvětví? *Právní prostor* [online]. 5. 5. 2021. [cit. 18. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/jak-ze-sportu-bez-prava-vytvorit-fungujici-respektovane-odvetvi-cast-i-sportovni-smlouvy>.

¹²³ Memorandum of Understanding between The Union des Associations Europeennes de Football and The Fédération Internationale des Associations de Footballeurs professionnels „FIFPro“. [online]. [cit. 19. 7. 2021]. Dostupné z: https://editorial.uefa.com/resources/01fc-0f8427d258d2-c71a6813eabd-1000/memorandum_of_understanding_uefa_fifpro_division_europe_-_2012.pdf.

¹²⁴ Příloha č. 1 Memoranda o porozumění Minimální požadavky evropských profesionálních hráčských smluv. (European Professional Football Player Contract Minimum Requirement). („Minimální požadavky profesionálních smluv“).

¹²⁵ GÁBRIŠ 2011, cit. d., s. 263.

Poměrně podrobně jsou sjednány v profesionální fotbalové smlouvě jednotlivá práva a povinnosti smluvních stran, přičemž základem je, že sportovec se zavazuje poskytovat klubu své herní schopnosti. Klub se naopak zavazuje vytvořit pro sportovce vhodné podmínky k výkonu sportovní činnosti a poskytovat odměnu za jeho služby. Dále jsou na sportovce kladeny nároky jako například dbát o své zdraví a fyzickou kondici, dodržovat pokyny trenérů či zachovávat mlčenlivost o skutečnostech souvisejících s jeho činností v klubu a mnohé další. Klub se například zavazuje poskytovat hráči kvalitní lékařskou péči a vytvářet odpovídající prostředí pro trénink a regeneraci. Součástí smlouvy je také mnoho zákazů, které musí profesionální sportovec respektovat. Typickými příklady pro sportovce zapovězených činností jsou účast sportovce na sázkách, hrách nebo jiných soutěžích souvisejících s výsledky utkání klubu nebo užívání dopingových látek. V případě porušení smlouvy ze strany sportovce hrozí ukládání sankcí klubem.

Sankční ujednání jsou ve fotbalové profesionální smlouvě velmi stručné, když pouze stanoví, že v případě porušení některé povinnosti, kterou je sportovec na základě smlouvy vázán, může požadovat klub zaplacení pokut v závislosti na závažnosti přestupku, a to v souladu s disciplinárními předpisy klubu. To znamená, že bude záležet na benevolenci a vnitřních předpisech jednotlivých klubů, jak konkrétní případ posoudí. Porušení smlouvy může být také sankcionováno možností dotčené strany smlouvu vypovědět, pokud i přes písemnou výzvu nedojde k nápravě. Nutno podotknout, že z pozice sportovce je tato možnost spíše teoretická a v praxi nepříliš využívaná.¹²⁶ Výjimkou potvrzující pravidlo je nedávný případ fotbalové hráče Martina Haška, který se rozhodl jednostranně vypovědět smlouvu po vleklých neshodách se svým klubem AC Sparta Praha. Spor skončil až u sboru rozhodců, který konstatoval, že důvody pro jednostrannou výpověď ze strany hráče byly neoprávněné a jeho verdikt následně zopakoval také druhoinstanční a rozšířený sbor rozhodců po hráčově odvolání. Celý případem se dále bude zabývat Mezinárodní sportovní arbitráž v Lausanne.¹²⁷

Profesionální fotbalová smlouva též obsahuje stručné ujednání o osobnostních právech hráče. Klub a sportovec se musí dohodnout na využívání hráčových osobnostních práv, přičemž doporučením a zásadou je, aby hráč mohl využívat svá práva sám, pokud to není v rozporu se sponzory klubu. Současně klub může využívat ta práva týkající se hráče jako součásti celého družstva.¹²⁸

¹²⁶ JURKA 2018, cit. d., s. 27-29.

¹²⁷ Hašek má Spartě zaplatit přes 20 milionů. Sbor rozhodců potvrdil původní verdikt. *aktuálně* [online]. 14. 4. 2021. [cit. 20. 7. 2021] Dostupné z: <https://sport.aktualne.cz/fotbal/ceska-liga/hasek-ma-sparte-zaplatit-pres-20-milionu-sbor-rozhodcu-potvr/r~362b3dd49d2511ebb2f60cc47ab5f122/>.

¹²⁸ JURKA 2018, cit. d., s. 29-30.

Samostatnou částí smlouvy jsou ujednání týkající se odměny sportovce za odvedené služby. Odměna je vyjádřena fixní částkou nebo v závislosti na dosažené výsledky klubu. Zpravidla jsou tyto dvě možnosti kombinovány. Také je třeba upozornit na to, že ustanovení týkající se odměny a platebních podmínek ve smlouvě v návaznosti na označení hráče jako osoby samostatně výdělečně činné obsahuje výslovnou povinnost hráče si hradit příslušnou daň z příjmů z vyplacených odměn, zdravotní pojištění i pojistné na sociální zabezpečení.¹²⁹

V souvislosti s odměňováním je nutno zmínit, že profesionální smlouvy, a ani ta fotbalová není výjimkou, obsahují ustanovení, která v případě zranění nebo onemocnění hráče, k nimž došlo v příčinné souvislosti s výkonem sportovní činnosti při plnění povinností hráče, poměrně snižují právo hráče na odměnu. V některých případech dokonce sportovec nemá nárok na žádné zabezpečení dle znění profesionální smlouvy pro případ zranění nebo nemoci. Profesionální smlouva pouze sportovci stanoví povinnost si uzavřít zdravotní pojištění na krytí zdravotních nákladů lékařských ústavů pro případ nemoci nebo zranění. Pokud by však byli sportovci zaměstnanci v režimu ZP, tak by na ně dopadala ustanovení o pracovních úrazech, a měli by tak nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti a další nároky.¹³⁰

Při samotném uzavírání smluv bývá postavení stran značně nevyrovnané. V praxi probíhá kontraktační proces tak, že je sportovci předložen návrh smlouvy, který obsahuje i některá pro sportovce nevýhodná ujednání, na základě kterých, může být sportovci krácena odměna pro neuspokojivé výkony nebo kvůli zranění. Avšak pokud má sportovec o angažmá zájem, tak smlouvu i přesto bez větších připomínek uzavírá. Do takto sportovci předložených smluv se jen nepříliš často zasahuje.¹³¹

Ač by se mohlo zdát, že by bylo vhodnější uzavírat sportovní smlouvy v režimu ZP, nemusí tomu tak nutně být. Smlouvy uzavírané v režimu ZP by sice přinesly sportovcům větší jistotu a přenesly by část jejich povinností na klub, ale dle Jurky ZP neodpovídá povaze sportovních vztahů a kluby by zvýšenou ekonomickou zátěží, kterou s sebou pracovněprávní smlouvy přináší, neustály. V situaci, kdy neexistuje speciální právní úprava, která by zohledňovala povahu a specifika sportovní činnosti, je i nadále na místě uzavírat sportovní smlouvy v režimu OZ jako smlouvy inominátní. V těchto smlouvách by se ale mělo více dbát na přesnější a komplexnější vymezení a úpravu sportovcova postavení, tak aby mu byla poskytnuta větší ochrana a nebylo na

¹²⁹ JURKA 2018, cit. d., s. 28.

¹³⁰ TOMŠEJ, in Pichrt 2014, cit. d., s. 257.

¹³¹ JURKA, H.: Jak ze sportu bez práva vytvořit respektované odvětví? *Právní prostor* [online]. 5. 5. 2021. [cit. 20. 7. 2021] Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/jak-ze-sportu-bez-prava-vytvorit-fungujici-respektovane-odvetvi-cast-i-sportovni-smlouvy>.

sportovce nahlíženo jako na krátkodobé dodavatele služby sportovního výkonu. Sportovní smlouvy by měly být konkrétnější a rozlišovat například mezi zkušeným a veřejně známým hráčem, který by mohl mít širší paletu povinností jako například účast na charitativních akcích nebo mentorování mladších spoluhráčů. Naproti tomu začínající a talentový hráč by mohl mít povinnosti sjednaných ve smlouvě méně, ale smlouva by mohla například obsahovat podrobněji ujednané odstupné za jeho případný budoucí prodej.¹³²

3.1 Právní odpovědnost ve sportu se zaměřením na odpovědnost za sportovní úrazy

Odpovědnost ve sportu je velmi rozsáhlá a souvisí s členěním sportovní činnosti v užším a širším smyslu. Sportovní činnost v užším pojetí v sobě zahrnuje aspekty sportu, které se vztahují k samotným základům a funkčnosti sportovní činnosti. Zejména půjde o pravidla jednotlivých sportovních disciplín, zajištění jejich dodržování, případně postihu při jejich porušení. Tato sportovní pravidla, jež se týkají například průběhu sportovních soutěží nebo přestupů mezi kluby, mohou v případě jejich porušení vyvolávat také vznik odpovědnosti, která ovšem bude spadat do působnosti sportovních organizací, a u níž nemůžeme bez dalšího hovořit o odpovědnosti právní. V tomto případě se jedná o tzv. odpovědnost disciplinární. Naproti tomu sportovní činnost v širším pojetí nahlíží na sport v širších souvislostech, které přesahují samotný výkon sportovní činnosti. K tomuto pojetí se řadí otázky týkající se právní regulace sportovní činnosti jako jsou právní postavení sportovců a sportovních organizací, doping či oblast diváckého násilí. Při porušení právních norem regulujících tyto aspekty sportovní činnosti pak nastupuje odpovědnost právní.¹³³

Lze si klást otázku, čím je sport tak specifický, že vyžaduje samostatný přístup k odpovědnosti, která v jeho rámci vzniká. Specifikem sportovní činnosti je především míra její rizikovosti, která se projevuje vznikem různých úrazů a zranění. Tato míra rizikovosti sportovní činnosti se v právní rovině profiluje úvahou namířenou do tzv. klasické oblasti vztahů sportu a práva, jíž je právní odpovědnost za sportovní úrazy. V rámci této odpovědnosti jde zejména o posouzení, za jakých podmínek nastupuje právní odpovědnost sportovce, který jinému sportovci způsobil nějaké zranění, případně jiného subjektu, který za takové zranění způsobené jednáním sportovce odpovídá. Cílem úpravy odpovědnosti ve sportu tak je především v rámci prevence předcházet vzniku sportovních úrazů a také nastavit pravidla, kdy z hlediska právního odpovědnost za způsobený úraz nastupuje.¹³⁴

¹³² Tamtéž.

¹³³ KUKLÍK, J. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, s. 62.

¹³⁴ Tamtéž.

Sport je významnou součástí společnosti, zároveň však jde o zvýšeně rizikovou aktivitu, a proto není žádoucí, aby byla oblast sportu zcela oddělena od oblasti právní, a tedy právem neregulována. Sportovní oblast je však v České republice upravena pouze Zákonem o podpoře sportu, který se odpovědnosti ve sportu nijak nevěnuje. Občanskoprávní úprava odpovědnosti přitom neobsahuje specifická ustanovení pro sportovní činnost, proto se uplatní úprava obecná.

Výše zmíněnou obecnou úpravu občanskoprávní odpovědnosti obsahuje OZ, který dle § 2894 újmou rozumí jak škodu způsobenou na majetku, tak i nemajetkovou újmu vzniklou na přirozených právech člověka. Nemajetkovou újmu pak škůdce odčiní pouze tehdy, stanoví-li tak výslovně zákon či na základě smluvního ujednání. Zároveň též není možné vyloučit použití trestního práva, a to zejména u úrazů, které se stanou při sportovní činnosti. Trestněprávní odpovědností se však tato práce nezabývá.

Při neexistenci jakýkoliv výslovných pravidel ohledně soukromoprávní odpovědnosti za sportovní úrazy platí všeobecná zásada občanského práva, a to všeobecná prevenční povinnost zakotvená v § 2900 OZ. Obsahem prevenční povinnosti je povinnost subjektů chovat se takovým způsobem, aby nedocházelo k nedůvodným újmám na chráněných statcích. Prevenční povinnost chrání pouze statky explicitně vyjmenované, tedy svobodu, život, zdraví anebo vlastnictví, a to vše za předpokladu, že jde o statky jiného. Hlavní kritérium toho, zda někoho stíhá obecná prevenční povinnost, spočívá v zohlednění okolností případu a zvyklostí soukromého života. Při jejich výkladu se komentářová literatura zabývá také stručně otázkou sportovní činnosti, přičemž praxe je směřovaná v duchu základního předpokladu, že po nikom nelze požadovat, aby zasahoval proti jakémukoli předpokládanému riziku a vstupoval do cizího soukromí, pokud k tomu není zjevná a odůvodněná příčina. V souvislosti se sportovní činností je pak nutné brát v úvahu i specifické okolnosti sportovní činnosti, které se škůdce věnuje, což může být důležité při posouzení různých sportovních činností. Jinými slovy se zohledňuje, co je pro daný sport typické, což může být například nutné vyšší fyzické nasazení, které zvyšuje i riziko vzniku újmy, ale zároveň bez toho by v mnoha případech nebyl sport to, kvůli čemu ho sportovci hrají a fanoušci sledují. Stejně tak je potřeba zohlednit i atypické zákroky, jež jsou přirozenou součástí hry, což mohou být pro ilustraci například skluz ve fotbale nebo bodyček v hokeji.¹³⁵

Aby došlo ke vzniku odpovědnosti za újmu, musí být naplněny její předpoklady. Podle tradiční koncepce občanskoprávní odpovědnosti se vyžaduje protiprávní jednání, vznik újmy, příčinná souvislost mezi jednáním a vznikem újmy a zavinění, které je jedině předpokladem subjektivním.

¹³⁵ BEZOUŠKA, P. § 2900 [Prevence při konání]. In: HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1511 a násl.

V případě sportovních úrazů se protiprávním jednáním myslí porušení zmiňované prevenční povinnosti. Nejproblematictější je přitom určení zavinění a právě vymezení všeobecné prevenční povinnosti ve sportu.¹³⁶

U zavinění je nutné rozlišit, zda protiprávní jednání či porušení právní povinnosti spočívá v porušení zákonné povinnosti dle § 2910 OZ, dobrých mravů dle § 2909 OZ nebo smluvní povinnosti dle § 2913 OZ. Při porušení smluvní povinnosti se zavinění nevyžaduje vůbec, jelikož se jedná o objektivní odpovědnost. U porušení zákonné povinnosti se předpokládá nedbalost dle § 2911-2912 OZ, což v praxi znamená, že kdo tvrdí, že nedbale nejednal, musí své tvrzení prokázat. U porušení dobrých mravů je pak nutné prokázat úmysl. Na základě ustanovení o prevenční povinnosti tak lze vyvodit povinnost k náhradě újmy i v případech, kdy zákon přímo nestanoví konkrétní povinnosti subjektů a nemůže tak dojít k jejich porušení, což bude právě případ výkonu sportovní činnosti.¹³⁷

Pokud jde o posouzení odpovědnosti za vznik újmy při sportovní aktivitě, je v této oblasti, v důsledku neexistence speciální úpravy zásadní rozhodovací činnosti soudů. Klíčovým kritériem je pak teorie porušení sportovních pravidel. Toto kritérium bylo ustáleno v zahraničí a bylo následně aplikováno také českými soudy. V posledních letech se však zahraniční i české soudy začaly odklánět od striktního používání pravidla porušení sportovních pravidel a došlo tak v judikatuře k určitému průlomu.¹³⁸

K zavinění ve sportu se vyjadřoval už ve svém starším rozhodnutí Nejvyšší soud ČR, v kterém specifikuje, jakým způsobem hodnotit hranice odpovědnosti, a to ať už jde o úmysl či nedbalost. Zásadně se má přihlížet ke zkušenosti hráče, přiměřenosti jeho zákroku a taky k tomu, jestli šlo o pravidly dovolený nebo nedovolený zákrok.¹³⁹ Z toho vyplývá, že se v praxi musí při posouzení míry odpovědnosti za zranění postupovat ad hoc, individuálně v každém případě.¹⁴⁰ Mimo jiné na toto rozhodnutí navázal NS ve svém rozsudku, v němž se zároveň vyjádřil i k problematice prevenční povinnosti ve sportu, když v něm uvádí, že při hodnocení jednání hráčů, v tomto případě fotbalu, v jejímž důsledku došlo ke zranění, je pro posouzení rozporu tohoto jednání se zásadou prevenční povinnosti třeba zohlednit charakter uvedeného sportu, v kterém často hrozí zvýšené riziko úrazů. Pokud už ke zranění dojde, je na místě posoudit nejen, zda

¹³⁶ GÁBRIŠ 2011, cit. d., s. 354.

¹³⁷ ĎURANOVÁ, P.: Odpovědnost sportovců za újmu na zdraví. *epravo* [online]. 29. 11. 2017. [cit. 26. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-sportovcu-za-ujmu-na-zdravi-106697.html>.

¹³⁸ CIPRÝN, Š., Plačková, T.: Odpovědnost za úrazy při sportu. *Právní prostor* [online]. 12. 9. 2018. [cit. 28. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/odpovednost-za-urazy-pri-sportu>.

¹³⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 10. 1962, sp. zn. 5 Cz 38/1962.

¹⁴⁰ GÁBRIŠ 2011, cit. d., s. 355.

protihráčem provedený zákrok byl v souladu s předepsanými pravidly hry, ale také za jakých okolností k němu došlo a zda negativní následek v podobě zranění byl pro daný okamžik nevyhnutelný v důsledku nastalé herní situace.¹⁴¹ Tímto svým rozsudkem NS více rozvedl svoji argumentaci uváděnou v jeho předchozích rozhodnutích, v kterých se vyjadřoval ve smyslu, že porušení pravidel sportu, při kterém dojde ke zranění, považuje za porušení všeobecné prevenční povinnosti.¹⁴² Význam tohoto rozhodnutí je zásadní. Oproti starší judikatuře se zde NS podrobněji zabýval otázkami podmínek, za kterých vzniká civilní odpovědnost za sportovní úrazy a poprvé formuloval v judikatuře jasný závěr, že ani porušení sportovního pravidla nemusí bez dalšího znamenat porušení prevenční povinnosti. Tím se přihlásil k trendům, které prosazují zejména německé a rakouské soudy.¹⁴³

Králík jako jeden z aktuálních problémů uvádí otázku, jestli má odpovědnost sportovců nějakým způsobem zohledňovat i kvalitativní prvek výkonu sportovní činnosti, tedy zda má odlišně pohlížet na odpovědnost sportovců v profesionálních a amatérských soutěžích, případně na rozdílnou úroveň sportovních výkonů v jednotlivých soutěžích.¹⁴⁴ Přestože se tento názor v odborné literatuře objevuje už delší dobu, stále zůstává aktuální i dnes.

Pro rozebrání této problematiky je nejdříve nutné zmínit, že v teorii i praxi se rozlišují dva základní typy odpovědnosti, a to smluvní a deliktní odpovědnost. Ačkoli i při sportovní činnosti může mezi zúčastněnými subjekty existovat smluvní vztah, který by upravil i následky případného sportovního úrazu, bude to spíše výjimkou. Principiálně je odpovědnost sportovců deliktního charakteru. Zvláště u amatérských sportovců je složitě představitelné, že by mezi sebou uzavírali smlouvu. Naopak u profesionálních sportovců mohou v praxi existovat mezi sportovci a kluby různé smlouvy, zejména pracovní smlouvy, a případné nároky na náhradu újmy jsou v nich řešeny odlišně.¹⁴⁵

Zůstanu-li tedy u odpovědnosti deliktní, která je upravena v OZ, konkrétně v části čtvrté, hlavě třetí s názvem Závazky z deliktů, dospěji k závěrům, že principy a východiska této úpravy se o sportovní činnosti nezmiňují. Pouze v rámci generální prevence byla zdůrazněna zásada *neminem laedere*. Nicméně dle § 5 odst. 1 OZ platí, že kdo se přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí

¹⁴¹ Rozsudek NS ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.

¹⁴² Například rozsudek NS ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002.

¹⁴³ KRÁLÍK, M. *Civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 384.

¹⁴⁴ KRÁLÍK, M. Vývoj odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. In ČORBA, J. *Otázky sportovního práva*. Ústav státu a práva AV ČR, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 59.

¹⁴⁵ DOLEŽAL, T. Právní odpovědnost ve sportu – teoretické úvahy. In ČORBA, J. *Otázky sportovního práva*. Ústav státu a práva AV ČR, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 59.

a pečlivostí, která je s jeho povoláním či stavem spojena. Dle důvodové zprávy k OZ je toto ustanovení aplikovatelné i na sportovce.¹⁴⁶

OZ pojí s profesionalitou vyšší míru odpovědnosti, protože taková osoba má obecnou povinnost odborné péče. V případě, že ji nevyňaloží, uplatní se domněnka nedbalosti podle ustanovení § 2912 odst. 2 OZ, podle kterého, dá-li škůdce najevo zvláštní znalost, dovednost nebo pečlivost nebo zaváže-li se k činnosti, k níž je zvláštní znalost, dovednost nebo pečlivost zapotřebí, a neuplatní-li tyto zvláštní vlastnosti, má se za to, že jedná nedbale.¹⁴⁷

Na vzájemný vztah ustanovení § 5 odst. 1 a § 2912 odst. 2 OZ pohlíží komentářová literatura tak, že při posuzování nedbalosti z hlediska úrovně vyžadované péče plní ustanovení § 5 odst. 1 OZ tuto roli pouze subsidiárně, protože zvýšení míry zavinění je upraveno ve zmiňovaném § 2912 odst. 2 OZ, a to speciálně pro deliktní odpovědnost, jež je pro sportovní kontext typická.¹⁴⁸ Obě ustanovení vyjadřují sice stejný princip, tedy určení vyžadované míry péče dle odbornosti, ale nesledují do určité míry stejnou funkci. Ustanovení § 5 odst. 1 OZ vyžaduje takovou péči, kterou veřejnost po příslušnících daného povolání či stavu může rozumně požadovat. Naproti tomu ustanovení § 2912. odst. 2 OZ udává, že dá-li osoba najevo, že je odborníkem v určité oblasti, mohou se nároky na míru péče ještě zvýšit nad rámec péče běžně vyžadované v daném povolání.¹⁴⁹

Při výkladu těchto ustanovení v souvislosti se sportovní činností dospějeme k závěru, že amatérský sportovec je podřaditelný ve smyslu § 5 odst. 1 OZ pod příslušníka určitého stavu. Zároveň je nepochybné, že ustanovení § 5 odst. 1 OZ dopadá též na profesionálního sportovce, nikoli jako na příslušníka stavu, ale určitého povolání, z čehož plyne, že tato úprava by měla dopadat na celkově na sportovní činnost jako takovou. Tyto závěry mají pro sportovní činnost zásadní dopad, jelikož ochrana zvýšených nároků kladených na osoby, které vystupují jako příslušníci povolání či stavu, se projevuje i v tom, že náhradu škody, kterou způsobí tyto osoby porušením požadované péče, nebude možné snížit, tak jak to uvádí ustanovení § 2953 odst. 2 OZ.¹⁵⁰ Odpovědnost za sportovní úrazy se tedy vztahuje na sportovce v nejširším smyslu slova a nijak se nerozlišuje mezi amatérským a profesionálním sportovcem.¹⁵¹

Pro úplnost je nutné zmínit, že u profesionálních sportovců mohou být nároky na náhradu újmy upraveny smluvní cestou, a to zejména prostřednictvím pracovních smluv. Podle Šimečkové je

¹⁴⁶ KRÁLÍK 2016, cit. d., s. 460.

¹⁴⁷ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.*, 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 27.

¹⁴⁸ MELZER, F., TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I.* Praha: Leges, 2013, s. 94.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 95-97.

¹⁵⁰ KRÁLÍK 2016, cit. d., s. 461.

¹⁵¹ KUKLÍK 2012, cit. d., s. 63.

odpovědnost za pracovní úrazy a nemoci z povolání upravená v ZP velmi výhodná i pro sportovce. Podle ustanovení § 269 ZP je zaměstnavatel povinen nahradit zaměstnanci škodu nebo nemajetkovou újmu vzniklou pracovním úrazem. Bude se tedy jednat o odpovědnost zaměstnavatele za výsledek s tím, že jejím předpokladem není porušení právní povinnosti. Důležité pouze je, že újma vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Ke vzniku této odpovědnosti, jež je odpovědností objektivní, musí být splněny následující předpoklady: újma na straně zaměstnance, existence pracovního úrazu či nemoci z povolání a příčinná souvislost mezi nimi.¹⁵²

Pojem pracovní úraz je definován v § 271k ZP jako porušení zdraví nebo smrt zaměstnance. Nemusí se jednat nutně pouze o tělesné zranění, ale obecně o porušení zdraví, pokud bylo způsobeno krátkodobými zevními vlivy. Dále se jako pracovní úraz posuzuje též úraz, který zaměstnanec utrpěl pro plnění pracovních úrazů, což by mohl být u sportovců případ napadení sportovce fanouškem jiného klubu.¹⁵³

Závěrem lze shrnout, že odpovědnost za sportovní úrazy sportovců je oblast, která prochází značným vývojem. Pozitivní změnou je vývoj soudní rozhodovací činnosti k méně rigidnímu výkladu, který umožňuje lépe posoudit zvláštnosti každého konkrétního případu. Tento výklad poněkud zmírnil nároky kladené na sportovce v rámci jejich prevenční povinnosti, ale i přesto by měli mít sportovci, ať už profesionální či amatérští, zvýšenou rizikovou povahu sportu na paměti, a pro předejití případným nežádoucím situacím si svůj potenciální vznik odpovědnosti pojistit.¹⁵⁴

¹⁵² ŠIMEČKOVÁ, in Pichrt 2014, cit. d., s. 254-255.

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ CIPRÝN, Š., Plačková, T.: Odpovědnost za úrazy při sportu. *Právní prostor* [online]. 12. 9. 2018. [cit. 30. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/odpovednost-za-urazy-pri-sportu>.

4. Právo Evropské unie se zaměřením na judikaturu SDEU v oblasti sportu

Obecně k právu EU Soudní dvůr Evropské unie („SDEU“) uvádí, že dle své terminologie tvoří Evropská Unie nový právní řád mezinárodního práva, pro jehož prospěch státy omezily svá suverénní práva, i když v limitovaných oblastech, a subjekty tohoto právního řádu tvoří nejen členské státy, ale i samotní občané.¹⁵⁵ Zásadní je proto princip přímého či bezprostředního účinku práva EU, který dle SDEU funguje tak, že se fyzické i právnické osoby mohou dovolávat přímo u vnitrostátních soudů práv dle práva EU. Aby měly předpisy evropského práva tento přímý účinek, musí být jejich ustanovení dostatečně přesná, určitá, jasná a také bezpodmínečná. SDEU zavedl tyto podmínky hlavně z toho důvodu, aby si jednotlivé národní soudy nevykládaly případná nejasná či neurčitá ustanovení práva EU rozdílně, což by vedlo k nejednotné interpretaci práva EU.¹⁵⁶ Přímému účinku se věnoval SDEU především ve svém rozhodnutí č. 26/62 ze dne 5. 2. 1963.¹⁵⁷ Funkcí přímého účinku je, že není potřeba inkorporovat ustanovení práva EU do práva vnitrostátního, a zároveň ani není nutné čekat, až bude úprava vnitrostátní, která je v rozporu s úpravou evropskou, zrušena. Stačí, aby národní soud nepřihlížel k národní úpravě a pouze aplikoval právo EU. Stejně tak se nemusí vyčkávat na přijetí nové vnitrostátní úpravy, která bude přijata za účelem souladu práva EU a práva vnitrostátního. Stěžovatel využije svého práva garantovaného právem EU přímo u národního soudu, ovšem za předpokladu, že ustanovení práva EU splňuje podmínky výše nastíněné.¹⁵⁸ Právo EU má přednost před právem vnitrostátním, a to v případě, že by s ním bylo v konfliktu. Předností práva EU před právem národním se zabýval SDEU ve svém rozhodnutí č. 6/64 ze dne 15. 7. 1964,¹⁵⁹ v kterém deklaroval přednost práva EU před právem národním. Společně tyto dva principy přednosti práva EU před právem národním a přímého účinku tvoří podstatu vývoje komunitárního práva, tedy i práva EU.¹⁶⁰ Přímého účinku bylo využito také v případě Bosman, který bude podrobněji rozebrán níže, v kterém se fotbalista Jean-Marc Bosman dovolával článku čl. 39 tehdejší Smlouvy o založení Evropského společenství („Smlouva o ES“), tedy dnešního čl. 45 Smlouvy o fungování Evropské unie („SFEU“) před vnitrostátním soudem přímo vůči UEFA. V rámci volného pohybu osob dle výše zmíněného

¹⁵⁵ HAMERNÍK, P. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2007, s. 29.

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ Rozhodnutí SDEU č. 26/62, *NV Algemene Transporten Expeditie Onderneming van Gend en Loos v. Nederlandse Administratie der Belastingen*, ze dne 5. 2. 1963.

¹⁵⁸ HAMERNÍK, cit. d., s. 30.

¹⁵⁹ Rozhodnutí SDEU č. 6/64, *Flaminio Costa v. E.N.E.L.*, ze dne 15. 7. 1964.

¹⁶⁰ WEATHERILL, S., BEAUMONT, P., *EU Law*, 3rd ed. London: Penguin Books, 1999, s. 434.

článku SDEU v rozhodnutí Walrave¹⁶¹ jasně uvedl, že zákaz diskriminace v rozporu se Smlouvou o založení Evropského společenství se vztahuje na sportovní asociace a jejich pravidla, jejichž cílem je kolektivně regulovat placené zaměstnanecké poměry nebo poskytování služeb.¹⁶²

Právní úprava vzájemného vztahu mezi sportem a právem a sportovních vztahů je v evropském právu zakotvena v čl. 165 SFEU. V tomto článku této zakládající smlouvy se pouze uvádí že: „Unie přispívá k podpoře evropských hledisek sportu s přihlédnutím k jeho zvláštní povaze, jeho strukturám založeným na dobrovolné činnosti a jeho společenské a výchovné funkci.“ A dále také, že: „činnost Unie je zaměřena na rozvoj evropského rozměru sportu podporou spravedlivého a otevřeného sportovního soutěžení a spolupráce mezi subjekty odpovědnými za sport.“ Tato zmínka o sportu byla do čl. 165 SFEU doplněna až Lisabonskou smlouvou, která vstoupila v platnost dne 1. 12. 2009. Sport je zde zmíněn jako fenomén výjimečné povahy, jehož unikátní vlastnosti se projevují zejména v roli společenské a výchovné. Text zvláště zdůrazňuje dobrovolnický aspekt v rámci sportu.¹⁶³ Je nutné podotknout, že nejde o žádnou harmonizaci ani o výjimku pro sportovní sektor, ale jde pouze o podpůrnou kompetenci Evropské unie.¹⁶⁴ K tomuto názoru se přiklání také Paldusová, když uvádí, že novinkou v SFEU je výslovné zakotvení podpůrné pravomoci EU v oblasti sportu. Dosavadní absence této pravomoci ale neznamená, že by instituce EU ve své činnosti sport opomíjely, a že by byl sport chápán jako oblast stojící zcela mimo právo EU.¹⁶⁵ Evropská komise využila této podpůrné pravomoci v oblasti sportu například přijetím sdělení ze dne 18. 1. 2011, které směřuje zejména Evropskému parlamentu s názvem Rozvoj evropského rozměru v oblasti sportu. Toto sdělení kladlo důraz na schopnost sportu významně přispívat k obecným cílům strategie Evropa 2020 pro růst a pracovní místa.¹⁶⁶ Aktuálně přijal Evropský parlament jako podpůrné opatření usnesení ze dne 10. 2. 2021 zdůrazňující potřebu poskytnout členským státům finanční, strategickou a praktickou podporu s cílem zabránit,

¹⁶¹ Rozhodnutí SDEU č. 36-74, *B.N.O. Walrave and L.J.N. Koch v. Association Union cycliste internationale, Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie et Federación Española Ciclismo*, ze dne 12. 12. 1974. („Rozhodnutí Walrave“).

¹⁶² HAMERNÍK, cit. d., s. 30.

¹⁶³ Sport a Evropská unie – Lisabonská smlouva. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Brno, 2009. [cit. 30. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/sport-a-evropska-unie-lisabonska-smlouva.aspx>.

¹⁶⁴ CRAIG, P., The Treaty of Lisbon: Process, architecture and substance. *European Law Review* [online]. 2009. roč. 33, č. 2, s. 147. [cit. 1. 8. 2021]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/298858487-The_Treaty_of_Lisbon_Process_architecture_and_substance.

¹⁶⁵ SYLLOVÁ, J. *Lisabonská smlouva: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony, s. 611.

¹⁶⁶ Sdělení ze dne 18. 1. 2011 s názvem Rozvoj evropského rozměru v oblasti sportu. [online]. [cit. 1. 8. 2021]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/summary/CS/ef0025>.

aby pandemie COVID - 19 měla dlouhodobé dopady na mladé lidi a sport.¹⁶⁷ SDEU se zabýval oblastí sportu v níže zmíněných rozhodnutích, a to již předtím, než byla podpůrná pravomoc v oblasti sportu zavedena Lisabonskou smlouvou. Tyto rozhodnutí se sice přímo nezabývaly právním postavením sportovců, ale v některých z nich byla tato problematika alespoň částečně zmíněna.

4.1 Rozhodnutí Walrave

V tomto rozhodnutí SDEU v roce 1974 zjišťoval, zda je v rozporu s čl. 39 a 49 Smlouvy o ES (v současnosti od účinnosti Lisabonské smlouvy přejmenované a přečíslované na Smlouvu o fungování Evropské unie; relevantní jsou čl. 45 a 56 SFEU) pravidlo Mezinárodní cyklistické unie, které vyžadovalo, aby v rámci světového šampionátu cyklista za vodičem a vodič sám měli stejné občanství.¹⁶⁸ SDEU v této věci poprvé ve své judikatuře rozhodl, že sport je předmětem práva EU, pouze pokud má povahu ekonomické aktivity.¹⁶⁹

SDEU tedy judikoval, že sport je předmětem práva EU do té míry, do níž představuje ekonomickou činnost, a rozlišil tak ekonomický rozměr sportu od pravidel čistě sportovní povahy, které nemají s ekonomickou činností nic společného a jako taková jsou mimo působnost práva EU. Omezení účasti v mezinárodních týmech výhradně na občany příslušného členského státu bylo shledáno jako zmíněné pravidlo čistě sportovní povahy, a proto na toto omezení nedopadalo právo EU. Rozhodnutí Walrave se tak stalo pramenem tzv. „sportovní výjimky“ z práva EU, na jejímž základě subjekty, které regulují sportovní činnost, dovozovaly, že některá sportovní pravidla nevyžadují odůvodnění s ohledem na právo EU, a to ani v případě, kdy s ním nejsou v souladu.¹⁷⁰ Hamerník v návaznosti na to pokládá otázku, zda je vůbec možné oddělit kategorie neekonomických a ekonomických pravidel ve sportu? Dospívá k závěru, že sportovní pravidla mají ekonomické důsledky, ale ponechává jako možnost, že některá pravidla, která jsou skutečně nutná pro fungování daného sportu, mohou být uchráněna před vlivem práva EU, přestože mají ekonomické důsledky.¹⁷¹ SDEU tak nezaujal jednoznačné stanovisko k otázce, jestli v daném

¹⁶⁷ Sport. *Fakta a čísla o Evropské unii* [online]. 2021. [cit. 5. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/143/sport>.

¹⁶⁸ HAMERNÍK, cit. d., s. 37.

¹⁶⁹ Odst. 4 Rozhodnutí Walrave.

¹⁷⁰ PALDUSOVÁ, in Syllová 2010, cit. d., s. 611.

¹⁷¹ HAMERNÍK, cit. d., s. 38.

případě šlo o sportovce v postavení zaměstnance nebo o osobu samostatně výdělečně činnou. Stejně tak tuto otázku nechal SDEU otevřenou i v případě *Donà v. Mantero*.¹⁷²

Výklad a interpretace odůvodnění SDEU odlišujícího ekonomická a neekonomická pravidla se v průběhu dalšího rozhodování SDEU, které se týkalo sportu, stala překombinovaná a nepřispěla tak ke konzistentnímu rozhodování. Podle pozdější judikatury SDEU už pravidlo s čistě sportovním zájmem nevybočuje mimo jurisdikci evropského práva, což znamená, že sportovní asociace už není vyňata z evropského práva a musí svá pravidla ospravedlnit. Bude mít tedy zásadní vliv, jestli do jurisdikce evropského práva svou aktivitou sportovní asociace vůbec nespadá oproti situace, kdy do této jurisdikce již spadá, a tudíž musí svá jednání před evropským právem ospravedlnit.¹⁷³ Ke změně argumentace došlo v rozhodnutí *Bosman*,¹⁷⁴ když SDEU konstatoval, že žádná činnost nemůže být jako taková vyňata z působnosti práva EU jenom proto, že se jedná o činnost sportovní. Navíc se SDEU vyjádřil v tom smyslu, že již zmiňovaný čl. 39 Smlouvy o ES o volném pohybu zaměstnanců se vztahuje na pravidla organizací jako jsou FIFA nebo UEFA, z čehož se dá usuzovat, o jaký právní vztah se případě trvalého vztahu mezi sportovcem a jeho klubem jedná.¹⁷⁵

4.2 Rozhodnutí *Bosman*

V tomto rozhodnutí z roku 1995 SDEU navazoval na přechozí zmíněná rozhodnutí. Rozhodnutí *Bosman* názorně demonstruje tření mezi sportem a právem EU. Jean-Marc Bosman, profesionální fotbalový hráč a občan členského státu EU Belgie, měl uzavřenou profesionální smlouvu s klubem RC Liège první fotbalové belgické ligy. Bosman se ještě před vypršením smlouvy nedohodl s klubem na jejím prodloužení a ocitl se v pozici hráče, který je nabízen jiným klubům za odstupné stanovené tabulkami národní asociace. Bosman se nakonec dohodl na působení ve francouzském klubu US Dunkerque II, tedy v klubu z jiného členského státu EU.¹⁷⁶ Oba kluby se dohodly na obsahu smlouvy o provizorním transferu hráče Bosmana na jednu sezonu a také na podmínkách týkajících se výše odstupného za tento transfer. Další podmínkou uskutečnění kontraktu bylo, že na základě žádosti RC Liège vydá Belgická národní fotbalová asociace certifikát o uvolnění hráče. Bez splnění těchto podmínek nemohl Bosman v oficiální

¹⁷² Rozhodnutí SDEU č. 13-76, *Gaetano Donà v. Mario Mantero*, ze dne 14. 7. 1976.

¹⁷³ HAMERNÍK, cit. d., s. 38.

¹⁷⁴ Rozhodnutí SDEU č. C-415/93, *Jean-Mark Bosman v. Union royale belge des sociétés de football association and Others*, ze dne 15. 12. 1995. („Rozhodnutí *Bosman*“).

¹⁷⁵ GÁBRIŠ 2011, cit. d., s. 210.

¹⁷⁶ Odst. 28-30 Rozhodnutí *Bosman*.

francouzské fotbalové soutěži nastoupit. Obě smlouvy, jedna mezi klubem US Dunkerque II a RC Liège a druhá mezi klubem US Dunkerque II a J.-M. Bosmanem, nicméně podléhaly odkládací podmínce, podle které Belgická národní fotbalová asociace měla předat francouzské národní fotbalové asociaci onen certifikát o uvolnění hráče. Původní Bosmanův klub RC Liège nakonec ztratil důvěru v solventnost klubu US Dunkerque II a neinicioval onen proces uvolnění hráče u zmíněné národní asociace. Předjednané smlouvy tak nenabýly účinnosti. RC Liège následně hráče suspendoval a on nemohl hrát po celou sezonu.¹⁷⁷ Bosman se proto obrátil na národní belgický soud, který mu vyhověl v jeho nároku, aby interpretace práva EU v této kauze byla vyjasněna s pomocí SDEU v rámci procedury o předběžných otázkách dle čl. 234 Smlouvy o ES (v současnosti čl. 267 SFEU).¹⁷⁸

Rozhodnutí Bosman vedlo k ukončení praxe, kdy byl klub za převod hráče požadován transferový poplatek i v případě, že mu již skončila smlouva. SDEU v tomto rozhodnutí konstatoval, že hráč může na konci svého kontraktu volně přestoupit do klubu z jiného státu bez transferových poplatků. Jako určitý „vedlejší efekt“ vedlo toto rozhodnutí k pádu tzv. cizinecké kvóty pro hráče z EU omezující do té doby počet zahraničních hráčů, kteří mohli za kluby nastoupit k soutěžnímu utkání i ve vztahu k hráčům z EU.¹⁷⁹

Na významu tohoto rozhodnutí pro právní postavení sportovců nepanuje v odborné literatuře všeobecná shoda. Gábriš ve svých publikacích vyjadřuje jednoznačný názor, že Rozhodnutí Bosman bylo překotné, a že ním došlo ke změně argumentace SDEU. Dle jeho interpretace se SDEU v tomto případě zabýval pouze čl. 39 Smlouvy o ES (čl. 45 SFEU), tedy volným pohybem pracovníků v EU a konstatoval, že tento článek se vztahuje na pravidla organizací jako jsou Belgická fotbalová národní asociace, FIFA nebo UEFA. To znamená, že v případě trvalého vztahu mezi sportovcem a jeho klubem jde o pracovněprávní vztah. Pouze při vypůjčení hráče do jiného klubu by se dalo uvažovat o aplikaci čl. 49 Smlouvy o ES (čl. 56 SFEU), tedy článku upravujícího poskytování služeb. Je potřeba říct, že zásada volného poskytování služeb se bude vztahovat převážně na sportovce sportů individuálních. Dle Gábriše by i v případě tzv. hostování hráče šlo v podstatě o vypůjčení zaměstnance.¹⁸⁰ Podobně byl SDEU aplikován článek týkající se volného pohybu pracovníků i v rozhodnutí Lehtonen,¹⁸¹ který se týkal basketbalového hráče.

¹⁷⁷ Odst. 31-33 Rozhodnutí Bosman.

¹⁷⁸ HAMERNÍK, cit. d., s. 41.

¹⁷⁹ PICHRT, in Pichrt 2014, cit. d., s. 17.

¹⁸⁰ GÁBRIŠ 2011, cit. d., s. 210.

¹⁸¹ Rozhodnutí SDEU č. C-176/96, *Jyri Lehtonen v. Federation Royale Belge des Sociétés de Basketball*, ze dne 13. 4. 2000.

Naproti tomu Hamerník zastává názor, že ani Rozhodnutí Bosman ani obecně právo EU výslovně nestanoví, že hráči v týmových sportech musí být s kluby v pracovněprávních vztazích podle národního práva.¹⁸² Výsledkem Rozhodnutí Bosman tedy není požadavek, aby měl sportovec status zaměstnance. Podstatou rozhodnutí je pouze odbourání překážek při přestupech hráčů mezi kluby z různých členských států EU. Vnitrostátní situace a transfery uvnitř asociací zůstaly nedotčeny.¹⁸³ Dle Pichrta, pokud se pokusíme do českého právního prostředí transponovat určité poučení z výše uvedených případů, pak nelze ze samého faktu, že v některých případech bylo rozhodnuto o potřebě aplikovat ochranné principy vlastní pracovnímu právu, respektive upravující volný pohyb zaměstnanců i na profesionální sportovce, dovozovat, že by profesionální sportovci museli mít v České republice postavení zaměstnanců. Dodává však, že tyto rozhodnutí naznačují určitý trend.¹⁸⁴

V návaznosti na Rozhodnutí Bosman je důležité poukázat na fakt, že jeho závěry jsou aplikovatelné na všechny kolektivní sporty. Individuálních sportů se netýkají, protože ty nespadají pod čl. 45 SFEU. Sportovci individuálních sportů budou ve většina případů poskytovatelé služeb a bude se jednat o svobodu usazování osob vykonávajících tzv. nezávislou činnost podle čl. 56 SFEU.¹⁸⁵

Na Rozhodnutí Bosman navazují například rozhodnutí známe pod názvy Lehtonen a Deliége. Rozhodnutí Lehtonen již bylo zmíněno výše a v rozhodnutí Deliége¹⁸⁶ se belgická judistka obrátila na soud pro své přesvědčení, že výběrová kritéria pro účast na přednostních špičkových sportovních soutěžích představují zásadní překážku ze svobody poskytování služeb ve smyslu čl. 56 SFEU. SDEU v tomto případě rozhodl, že její sportovní činnost může být posuzována jako poskytování služeb, a dále zkoumal, zda pravidla výběru, která byla předmětem sporu, představují omezení výše zmíněné svobody poskytování služeb.¹⁸⁷

¹⁸² HAMERNÍK, P.: The Impact of EC Law on Sport in the Czech republic. *International Sports Law Journal* [online]. 2004, 3-4, s. 57. [cit. 15. 8. 2021]. Dostupné z: https://www.asser.nl/media/2065/cms_sports_id60_1_islj_2004-3-4def5.pdf.

¹⁸³ HAMERNÍK, in Pichrt 2014, cit. d., s. 50.

¹⁸⁴ PICHRT, in Pichrt 2014, cit. d., s. 18.

¹⁸⁵ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 55-57.

¹⁸⁶ Rozhodnutí SDEU č. C-51/96, *Christelle Deliége v. Francophone Judo League, Belgian Judo League, European Judo Union*, ze dne 11. 4. 2000.

¹⁸⁷ SLUKA 2007, cit. d., s. 59.

4.3 Rozhodnutí Dahmane

Rozhodování SDEU a jeho pohled na postavení profesionálních sportovců se odráží také v některých rozhodnutích členských států EU. Právě takovým případem je případ Dahmane rozhodovaný belgickými soudy.

Fotbalový hráč Mohamed Dahmane uzavřel v roce 2007 s klubem KRC Genk pracovní smlouvu na dobu čtyř let. Avšak již v roce 2008 Dahmane jednostranně smlouvu vypověděl. Klub v reakci na to požadoval po hráči náhradu škody ve výši mzdy za 36 měsíců smlouvy dle zákona o zaměstnávání profesionálních sportovců a také dle královské vyhlášky. Hráč namítal, že klub může získat maximálně náhradu škody ve výši odměny za 12 měsíců dle zákona o pracovních smlouvách. To znamená ve výši, jakou by dle belgického pracovního práva musel zaplatit běžný zaměstnanec. Klub argumentoval hlavně tím, že by měl existovat rozdíl mezi pracovními smlouvami sportovců a zbylými pracovními smlouvami zejména proto, že se trh s fotbalovými hráči, ale i jejich kariéry vyznačují specifickými rysy v porovnání s běžnými pracovními poměry.¹⁸⁸

Soud nakonec v roce 2014 rozhodl ve prospěch hráče Dahmaneho, ale zároveň připustil, že sport je specifické odvětví, čímž se odlišuje vztah mezi hráčem a klubem od běžného pracovního poměru. Současně ale uvedl, že královská vyhláška se o specifikách sportu ani nezmiňuje, a proto není žádný důvod pro speciální úpravu v této oblasti. Belgický soud dospěl k závěru, že takováto aplikace zmíněné vyhlášky by byla protiústavní, neboť by porušovala ústavní principy rovného zacházení a zákazu diskriminace. Dále uvedl, že výše náhrady škody, kterou fotbalový klub po hráči požadoval je neproporcionální.¹⁸⁹

V návaznosti na Rozhodnutí Bosman je důležité si uvědomit, že rozhodnutí belgického soudu ve své podstatě potvrzuje Rozhodnutí Bosman v otázce právního postavení profesionálních sportovců. I v tomto případě soud nerozlišoval mezi pracovníkem a fotbalovým hráčem, a také otevřel prostor pro debatu, jestli specifická sportu dostatečně opodstatňuje vytvoření speciální úpravy pro vztahy, ve kterých vystupují sportovci.¹⁹⁰

¹⁸⁸ VAN MAREN, O.: Dahmane v KRC Genk: A Rough Translation. *International Sports Law Cases* [online]. 22. 5. 2014. [cit. 17. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/dahmane-v-krc-genk-a-rough-translation>.

¹⁸⁹ VAN MAREN, O.: Dahmane v KRC Genk: Bosman 2.0 or storm in a teacup? *International Sports Law Cases* [online]. 2014. [cit. 17. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/dahmane-v-krc-genk-bosman-2-0-or-storm-in-a-teacup>.

¹⁹⁰ Tamtéž.

4.4 Závěr

Na základě výše uvedeného lze uzavřít, že podle SDEU sportovci v kolektivních sportech splňují základní znaky pracovního poměru, neboť činnost vykonávají jménem sportovního klubu či národních týmů, dle pokynů pověřených osob a jejich činnost má tak povahu práce závislé, a proto jím byli označeny za pracovníky v souladu s čl. 45 SFEU. Naproti tomu sportovci individuálních sportů budou zpravidla naplňovat status poskytovatelů služeb dle čl. 56 SFEU, neboť jejich činnost nemá povahu závislé práce.

Za určitých okolností mohou mít však i sportovci individuálních sportů postavení zaměstnanců, když v některých případech poskytují po určitou dobu služby jiné osobě, pod jejím vedením a za odměnu. Například v týmových soutěžích jako jsou Davis Cup nebo Fed Cup vystupují tenisoví hráči či hráčky jménem národních týmů, řídí se pokyny týmových kapitánů, tedy činnost vykonávají pro jiného a pod vedením jiného. Jejich činnost by v takovém případě mohla být považována též za závislou práci. U sportovců kolektivních sportů tu existuje též možnost posouzení jejich právního postavení jako osob samostatně výdělečně činných, a to v případě, že se bude jednat o hráče takových kvalit, že jeho vztah s klubem je spíše partnerský než zaměstnanecký.¹⁹¹

Můžeme se setkat i se sporty, které mají smíšenou povahu a nelze jednoznačně určit, jestli se jedná o sport kolektivní či individuální. Typickým příkladem takového sportu bude cyklistika. Jednotliví cyklisté se musí účastnit závodů v týmu, ale vítězí vždy pouze jeden z nich. Podobné to může být i v atletice v týmových soutěžích, a proto je v takových sportech nutné při hodnocení právního statusu sportovce postupovat pro účely evropského práva případ od případu.¹⁹²

Na závěr je důležité zmínit fakt, že právo EU ani rozhodnutí SDEU nenutí jednotlivé členské státy ke změně své národní právní úpravy, pokud není překážkou volného pohybu nebo není-li v rozporu s jinou zásadou práva EU. Proto v některých evropských státech mohou být sportovci v kolektivních sportech stále v postavení osob samostatně výdělečně činných podle národního práva, a to i přesto, že pro účely práva EU jsou SDEU považováni za pracovníky. Takovými evropskými státy jsou například Rumunsko, Slovinsko a Česká republika.¹⁹³ Cílem SDEU není

¹⁹¹ LINHARTOVÁ, D.: Profesionální sportovec v evropském právu – pracovník nebo poskytovatel služeb? *Iurium* [online]. 14. 8. 2020. [cit. 21. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.iurium.cz/2020/08/14/profesionalni-sportovec-v-evropskem-pravu-pracovnik-nebo-poskytovatel-sluzeb/>.

¹⁹² GÁBRIŠ 2011, cit. d., s. 211.

¹⁹³ ANDRISÁK, D.: Fotbalisté jako OSVČ. V Česku realita, v cizině nevidaná věc. *Seznam Zprávy* [online]. [cit. 22. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fotbaliste-jako-osvc-v-cesku-realita-v-cizine-nevidana-vec-142234>.

zajistit, aby byl sportovec kolektivního sportu považován za pracovníka v právních vztazích v rámci určitého členského státu. Pouze pokud by se daný případ dotýkal zásady volného pohybu v rámci EU, tak by se aplikovalo pojetí a vymezení pracovníka podle SDEU.¹⁹⁴

¹⁹⁴ GÁBRIŠ, T. *International and European sports law: textbook*/ Tomáš Gábriš. 2015, s. 43.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo posoudit, zda profesionální sportovec může vykonávat svou sportovní činnost jako podnikatel, nebo zda by měl být profesionální sportovec podřízen režimu ZP a být v postavení zaměstnance. Pro takové posouzení bylo nejdříve nutné popsat stávající právní úpravu sportu v České republice a zjistit, zda se problematice právního postavení profesionálního sportovce alespoň částečně věnuje.

V první kapitole jsem se proto zaměřil na českou právní úpravu sportovní oblasti, přičemž dílčím závěrem, ke kterému jsem došel bylo, že v rámci českého právního řádu chybí právní úprava, která by upravovala právní postavení profesionálních sportovců či právní úprava upravující komplexně sport samotný. Jediným právním předpisem v této oblasti je Zákon o podpoře sportu, který je velmi stručný a komplexně oblast sportu neupravuje. Právní úprava byla tedy ponechána na samotných sportovních asociacích, které za tímto účelem vydávají vnitřní předpisy, které jsou závazné pro jejich jednotlivé členy, a také na rozhodovací praxi soudů. S ohledem na absenci komplexní sportovněprávní legislativy, nezbyvá než se poohlédnout po právním rámci v obecných právních předpisech. Těmi jsou pro úpravu právního postavení sportovců OZ a ZP.

Druhá kapitola věnující se analýze právního postavení profesionálních sportovců je rozdělena do čtyř podkapitol. V první podkapitole jsem se zaměřil na srovnání výkonu sportovní činnosti profesionálního sportovce se znaky podnikání, které stanoví § 420 odst. 1 OZ. Dílčím závěrem této podkapitoly je, že profesionální sportovci vykonávají svou činnost jako samostatný výkon svého povolání v souladu s § 420 odst. 2 OZ a nikoli obecně jako podnikatelé, jelikož svou činností nevytváří žádný převoditelný obchodní závod. V postavení podnikatele tak může být profesionální sportovec pouze ve vztahu ke spotřebiteli, popřípadě podle § 5 odst. 1 OZ, pokud by se za podnikatele sám prohlásil. Avšak u sportovců kolektivních sportů vyvstávají otázky, zda je sportovní činnost skutečně vykonávána samostatně, a zda by proto neměla být vykonávána jako závislá práce v souladu se ZP. Nicméně v praxi jsou v rámci kolektivních sportů uzavírány ve většině případů smlouvy, v nichž je výslovně stanoveno, že sportovec je osoba samostatně výdělečně činná, a tak sportovci budou vykonávat svou činnost jako samostatný výkon svého povolání dle § 420 odst. 2 OZ. Též jsem se v této podkapitole věnoval otázce, zda může být sportovní činnost vykonávána jako živnostenské podnikání, a na základě rozsudku NSS sp. zn. 6 Afs 278/2016 jsem dospěl k závěru, že sportovní činnost může být vykonávána jako živnostenské podnikání nebo nezávislé povolání.

V druhé podkapitole jsem se věnoval otázce, zda výkon sportovní činnosti v kolektivním sportu naplňuje znaky závislé práce ve smyslu dle ZP a dospěl jsem k závěru, že činnost profesionálních sportovců není jednoduše podřaditelná pod pojem závislá práce. Téměř u všech definičních znaků a podmínek závislé práce ve srovnání se sportovní činností lze složitě debatovat a zpochybňovat jejich naplnění. Řešením, na jehož základě by mohla být sportovní činnost podřazena pod ZP, by mohlo být vytvoření zvláštního právního předpisu, dle kterého by byla sportovní činnost vykazující znaky závislé práce dalším právním vztahem účasti na práci dle § 5 ZP. V těchto případech by se jednalo o pracovněprávní vztahy, které by se řídily speciálním právním předpisem. Zvláštní právní předpis by zohledňoval specifika sportovní činnosti, a zároveň by modifikoval ustanovení ZP, která nejsou aplikovatelná na sportovní činnost.

Ve třetí podkapitole uvádím několik významných rozhodnutí NSS, ve kterých se vyjadřoval k otázce právního postavení profesionálních sportovců. NSS judikoval, že je ponecháno na smluvních stranách, zda si zvolí pracovněprávní úpravu či jinou smluvní úpravu vzájemných práv a povinností, pokud je podle soukromého práva možná, a že nelze považovat za protiprávní uzavírání i jiných než pracovních smluv mezi sportovci a sportovními kluby.

Ve čtvrté kapitole jsem srovnával českou právní úpravu s německou právní úpravou, která by mohla sloužit jako určitý vzor pro potenciální změny české právní úpravy. Německá právní úprava stojí na dlouhodobé a konzistentní rozhodovací praxi německých soudů, a proto je postavení profesionálních sportovců v Německu vymezeno jasně a přehledně. Na základě rozhodnutí německých soudů lze uzavřít, že sportovci kolektivních sportů jsou zaměstnanci sportovních klubů. Nic na tom nemění ani fakt, že sportovec může mít prospěch též z reklamy nebo marketingu. Německé soudy judikovaly, že příjmy z reklamy či marketingu sportovci získávají samostatně a svobodně, a že se nejedná o příjmy ze sportovní činnosti. Sportovec je tedy získává vedle své standardní mzdy jako osoba samostatně výdělečně činná.

Tyto závěry mohou být aplikovatelné také na individuální sportovce, u kterých bude záležet na okolnostech konkrétního případu, zda sportovní činnost individuálního sportovce naplňuje definiční znaky, které německé pracovní právo vyžaduje, aby se jednalo o pracovněprávní vztah. Zda tedy bude pracovní právo v konkrétním případě aplikováno nezáleží na tom, zda tu skutečně je potřeba ochrany ze strany zaměstnance, ale zda činnost spadá pod režim pracovního práva. V závěru této podkapitoly jsem názorně demonstroval na konkrétních příkladech, že u jednotlivých individuálních sportů může být situace zcela rozdílná. Například v případě tenisu existuje více možností právní úpravy a tenisový hráč hrající Bundesligu jménem klubu a dle jeho pokynů bude zaměstnancem klubu. Naopak turnajový hráč, který se účastní mezinárodních turnajů

na základě svého vlastního rozhodnutí a nevystupuje na turnajích jménem žádného klubu bude mít postavení podnikatele.

Ve třetí kapitole jsem se věnoval smluvním vztahům mezi sportovci a jejich kluby na konkrétním příkladu profesionální smlouvy fotbalisty. Jednotlivá ustanovení jsem srovnával s ustanoveními ZP z pohledu výhodnosti či nevýhodnosti pro sportovce. V praxi jsou se sportovci uzavírány profesionální smlouvy jako smlouvy inominátní dle § 1746 odst. 2 OZ. Je tedy ponecháno na svobodné vůli smluvních stran, jak si svá práva a povinnosti upraví. Dále jsem se ve třetí kapitole zabýval civilní odpovědností sportovců a rozhodovací soudní praxí z této oblasti, když Nejvyšší soud ve své judikatuře formuloval jasný závěr, že ani porušení sportovního pravidla nemusí bez dalšího znamenat porušení prevenční povinnosti, která je jedním z předpokladů vzniku odpovědnosti za újmu. Dále odpovídám na otázku, zda je ve vztahu k odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy rozhodující, jestli jde o sportovce amatéra nebo profesionála. Výkladem ustanovení § 5 odst. 1 OZ jsem dospěl k závěru, že odpovědnost za sportovní úrazy se vztahuje na sportovce v nejširším smyslu slova a nijak nerozlišuje mezi amatérským a profesionálním sportovcem.

Předmětem čtvrté kapitoly bylo zkoumání rozhodovací praxe SDEU, na jejímž základě jsem dospěl k závěru, že dle práva EU sportovci kolektivních sportů splňují základní znaky pracovního poměru, protože svou činnost vykonávají jménem klubu, dle pokynů pověřených osob, a proto byli SDEU označeny za pracovníky v souladu s čl. 45 SFEU. Naopak sportovci individuálních sportů budou zpravidla poskytovatelé služeb dle čl. 56 SFEU, neboť jejich činnost nemá povahu závislé práce. Nutno podotknout, že v případě sportu, u kterého nelze jednoznačně určit, zda se jedná o sport individuální či kolektivní, což může být například cyklistika, bude nutné postupovat při hodnocení právního postavení sportovců případ od případu. Právo EU však nenutí jednotlivé členské státy ke změně své národní právní úpravy, pokud není překážkou volného pohybu nebo není-li v rozporu s jinou zásadou práva EU. Proto v některých evropských státech mohou být sportovci v kolektivních sportech stále v postavení osob samostatně výdělečně činných podle národního práva, a to i přesto, že pro účely práva EU jsou SDEU považovány za pracovníky. Jedním z takových států je právě i Česká republika.

S ohledem na výše uvedené závěry jednotlivých kapitol a podkapitol se nezbývá než zamyslet, jestli je česká právní úprava dostačující, a zda by nemělo dojít k její změně. Aby ke změně mohlo dojít, bylo by zapotřebí přijmout speciální sportovní legislativu k ZP, OZ, ale i k ostatním předpisům, které se aplikují na sportovní oblast, a která by obsahovalo podrobnou úpravu celého sportu, zejména úpravu práv a povinností v právních vztazích ve sportu, a zohledňovala by veškeré

specifické aspekty sportovní činnosti. Soudy by pak měly jasný právní základ, z kterého mají při svém rozhodování vycházet a věnovaly by se složitým a sporným případům, v kterých by nebylo jednoznačné, jaké právní postavení by měl sportovec v daném sportovním odvětví mít. Jako vzor by mohla sloužit již zmíněná německá právní úprava, která stojí na dlouhodobé a pevné rozhodovací praxi soudů, a v které je právní postavení sportovců jednoznačně vymezeno.

Seznam zkratek

ATP	Asociace profesionálních tenistů, Association of Tennis Professionals
BAG	Spolkový pracovní soud, Bundesarbeitsgericht
BFH	Spolkový finanční dvůr, Bundesfinanzhof
BSG	Spolkový sociální soud, Bundessozialgericht
EU	Evropská unie
FAČR	Fotbalová asociace České republiky
FIFA	Mezinárodní federace fotbalových asociací, Fédération Internationale de Football Association
FIFPRO	Mezinárodní hráčská asociace, The Fédération International
NS	Nejvyšší soud České republiky
NSS	Nejvyšší správní soud České republiky
Minimální požadavky profesionálních smluv	Minimální požadavky evropských profesionálních hráčských smluv (European Professional Football Player Contract Minimum Requirement)
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Přestupní řád FAČR	Přestupní řád FAČR v aktuálním znění s účinností od 1. 7. 2019
Rozhodnutí Bosman	Rozhodnutí SDEU č. C-415/93, <i>Jean-Mark Bosman v. Union royale belge des sociétés de football association and Others</i> , ze dne 15. 12. 1995
Rozhodnutí Walrave	Rozhodnutí SDEU č. 36-74, <i>B.N.O. Walrave and L.J.N. Koch v. Association Union cycliste internationale, Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie et Federación Española Ciclismo</i> , ze dne 12. 12. 1974
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Směrnice FAČR	Směrnice pro evidenci profesionálních a neamatérských smluv s účinností od 1. 7. 2011 ve znění změn schválených Výkonným výborem FAČR dne 31. 3. 2015.

Smlouva o ES	Smlouva o založení Evropského společenství
UEFA	Unie evropských fotbalových asociací, Union of European Football Associations
WTA	Ženská tenisová asociace, Women's Tennis Association
ZP	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
Zákon o dani z příjmu	Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
Zákon o podpoře sportu	Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu
Živnostenský zákon	Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Seznam použitých zdrojů

1 Seznam použité literatury

Česká literatura

ARNOLD, R. Sport a Evropské společenství. *Právní rozhledy – Evropské právo*, 2000, roč. 4, č. 6, s. 9.

BĚLINA, M., PICHRT, J. *Pracovní právo. 7. doplněné a podstatně přepracované vydání*. Praha: C.H. Beck, 2017, 790 s. ISBN 978-80-7400-667-8.

BĚLINA, M., Drápal, L. a kol.: *Zákoník práce. Komentář. 3. vydání*, Praha: C. H. Beck, 2019, 1536 s. ISBN 978-80-7400-759-0.

ČERNÁ, S., a PLÍVA, S. *Podnikatel a jeho právní vztahy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013, 156 s. ISBN 978-80-87146-76-7.

ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ I., a DĚDIČ, J. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 735 s. ISBN 978-80-7552-333-4.

ČORBA, J. *Otázky sportovního práva. Ústav státu a práva AV ČR, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk*, 2008, 129 s. ISBN 978-80-7380-147-2.

HAMERNÍK, P. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2007, 142 s. ISBN 978-80-903786-1-2.

HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 2080 s. ISBN 978-80-7400-287-8

JURKA, H. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 97 s. ISBN 978-80-7552-883-4.

KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, 278 s. ISBN 80-7179-532-1.

KRÁLÍK, M. *Civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, 475 s. ISBN 978-80-7502-099-4.

KUBÍČEK, J. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 316 s. ISBN 978-80-210-6040-1.

KUKLÍK, J. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, 182 s. ISBN 978-80-87284-28-5.

LAVICKÝ, P. a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání*, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.

MAISNER, M., Doubrava, P., Janák, J., Vlachová, B., Dombrovská, M. *Základy sportovního práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 156 s. ISBN 978-80-7400-744-6.

MELZER, F., TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I*. Praha: Leges, 2013, 720 s. ISBN 978-80-87576-73-1.

PICHRT, J. *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 285 s. ISBN 978-80-7478-655-6.

SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. 199 s. ISBN 978-80-903609-5-2.

SYLLOVÁ, J. *Lisabonská smlouva: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony, 1344 s. ISBN 978-80-7400-339-4.

ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I., 2. vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, 1624 s. ISBN 978-80-7598-656-6.

Zahraniční literatura

DIETERICH, T., MÜLLER-GLÖGE, R., PREIS, U., SCHMIDT, I., HANAU, P. a SCHAUB, G. *Erfurter Kommentar zum Arbeitsrecht*. 20. Auflage. München: C. H. Beck, 2020, 3102 s. ISBN 978-3-406-72471-8.

EISENBERGER, M. *Berufssport und Recht – Die Rechtsbeziehung zwischen Sportverbänden, Sportlern und Sponsoren am Beispiel des Skirennsports*. Wien: Orac, 1998, 216 s. ISBN 978-3700712176.

FISCHER, U. Die Spitzensportler des Mannschaftssports – Arbeitnehmer? *SpuRt: Zeitschrift für Sport und Recht*. 1997.

FRITZWEILER, J., PFISTER, B., SUMMERER, T. *Praxishandbuch Sportrecht*. C. H. Beck, 2020, 838 s. ISBN 978-3-406-73187-7.

GÁBRIŠ, T. *Športové právo*. Bratislava: Eurokódex, 2011, 544 s. ISBN 978-80-89447-52-7.

GÁBRIŠ, T. *International and European sports law: textbook/ Tomáš Gábriš*. 2015, 150 s. ISBN 978-80-972080-2-8.

GRUNDEI, A., KAROLLUS, M. *Aktuelle Rechtsfragen des Fußballsports: Teil IV*. Wien: Linde Verlag, 2006, 189 s. ISBN 3-7073-0569-4.

HROMADKA, W., Maschmann, F. *Arbeitsrecht*, 3. vydání. Berlin: Springer, 2005, 510 s. ISBN 3-540-25027-1.

KIRSCHENHOFER, M. *Sport als Beruf*. Peter Lang Verlag GmbH, 2002, 261 s. ISBN 978-3631383490.

MENKE, J.-M. *Profisportler zwischen Arbeitsrecht und Unternehmertum*. Hamburg: Verlag Dr. Kovač, 2006, 398 s. ISBN 978-3-8300-2375-3.

PITT, G. *Cases and Materials on Employment Law*, 3. vydání. Harlow: Pearson Education Limited, 2008, 672 s. ISBN 978-0582472754.

WEATHERILL, S., BEAUMONT, P. *EU Law*, 3rd ed. London: Penguin Books, 1999, 1132 s. ISBN 0-14-024113-2.

WÜTERICH, C., BREUCKER, M. *Das Arbeitsrecht im Sport*. Stuttgart: Richard Boorberg Verlag GmbH, 2006, 346 s. ISBN 3-415-03771-1.

2 Seznam použitých internetových zdrojů

ANDRISÁK, D.: Fotbalisté jako OSVČ. V Česku realita, v cizině nevidaná věc. *Seznam Zprávy* [online]. [cit. 22. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fotbaliste-jako-osvc-v-cesku-realita-v-cizine-nevidana-vec-142234>.

CIPRÝN, Š., Plačková, T.: Odpovědnost za úrazy při sportu. *Právní prostor* [online]. 12. 9. 2018. [cit. 28. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/odpovednost-za-urazy-pri-sportu>.

CRAIG, P., The Treaty of Lisbon: Process, architecture and substance. *European Law Review* [online]. 2009. roč. 33, č. 2, s. 147. [cit. 1. 8. 2021]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/298858487-The_Treaty_of_Lisbon_Process_architecture_and_substance.

ŘURANOVÁ, P.: Odpovědnost sportovců za újmu na zdraví. *epravo* [online]. 29. 11. 2017. [cit. 26. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-sportovcu-za-ujmu-na-zdravi-106697.html>.

HAMERNÍK, P.: The Impact of EC Law on Sport in the Czech republic. *International Sports Law Journal* [online]. 2004, 3-4, s. 57. [cit. 15. 8. 2021]. Dostupné z: https://www.asser.nl/media/2065/cms_sports_id60_1_islj_2004-3-4def5.pdf.

Hašek má Spartě zaplatit přes 20 milionů. Sbor rozhodců potvrdil původní verdikt. *aktuálně* [online]. 14. 4. 2021. [cit. 20. 7. 2021] Dostupné z: <https://sport.aktualne.cz/fotbal/ceska-liga/hasek-ma-sparte-zaplatit-pres-20-milionu-sbor-rozhodcu-potvr-r~362b3dd49d2511ebb2f60cc47ab5f122/>.

Informace ohledně licence FIS pro sezónu 2021/2022. [online]. [cit. 8. 9. 2021] Dostupné z: <https://gbsnowsport.com/wp-content/uploads/2021/05/ALPINE-FIS-LICENCE-INFO-2021-2022.pdf>.

JURKA, H.: Jak ze sportu bez práva vytvořit respektované odvětví? *Právní prostor* [online]. 5. 5. 2021. [cit. 18. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/jak-ze-sportu-bez-prava-vytvorit-fungujici-respektovane-odvetvi-cast-i-sportovni-smlouvy>.

LINHARTOVÁ, D.: Profesionální sportovec v evropském právu – pracovník nebo poskytovatel služeb? *Iurium* [online]. 14. 8. 2020. [cit. 21. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.iurium.cz/2020/08/14/profesionalni-sportovec-v-evropskem-pravu-pracovnik-nebo-poskytovatel-sluzeb/>.

Memorandum of Understanding between The Union des Associations Europeennes de Football and The Fédération Internationale des Associations de Footballeurs professionnels „FIFPro“. [online]. [cit. 19. 7. 2021]. Dostupné z: https://editorial.uefa.com/resources/01fc-0f8427d258d2-c71a6813eabd-1000/memorandum_of_understanding_uefa_fifpro_division_europe_-_2012.pdf.

Návrh novely zákona o podpoře sportu. *Právní prostor* [online]. Praha, 2019, 2. 7. 2019. [cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/navrh-novely-zakona-o-podpore-sportu>.

Organizační struktura Německého lyžařského svazu. [online]. [cit. 8. 9. 2021] Dostupná z: https://www.deutscherskiverband.de/ueber_uns_der_dsv_organisationsstruktur_de,464.html.

Postavení profesionálního sportovce dle českého právního řádu. *Právní prostor* [online]. Praha, 2021, 3. 6. 2021. [cit. 12. 6. 2021]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/postaveni-profesionalniho-sportovce-dle-ceskeho-pravniho-radu>.

Sdělení ze dne 18. 1. 2011 s názvem Rozvoj evropského rozměru v oblasti sportu. [online]. [cit. 1. 8. 2021]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/summary/CS/ef0025>.

SINGBARTL, J., Dziwis, T.: „Nach dem Spiel ist vor dem Spiel“: Einführung in das Sportrecht am Beispiel des Fußballs, *Juristische Arbeitsblätter* [online]. 2014. [cit. 1. 9. 2021] Dostupné z: <https://beck-online.beck.de/?vpath=bibdata%2fzeits%2fJA%2f2014%2fcont%2fJA%2e2014%2e407%2e1%2ehtm>.

Směrnice pro evidenci profesionálních a neamatérských smluv s účinností od 1. 7. 2011 ve znění změn schválených Výkonným výborem FAČR dne 31. 3. 2015. [online]. [cit. 20. 6. 2021]. Dostupná z: <https://facr.fotbal.cz/uprava-smernice-pro-evidenci-profesionalnich-a-neamaterskych-smluv/a939>.

Sport a Evropská unie – Lisabonská smlouva. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Brno, 2009. [cit. 30. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/sport-a-evropska-unie-lisabonska-smlouva.aspx>.

Sport. *Fakta a čísla o Evropské unii* [online]. 2021. [cit. 5. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/143/sport>.

Standardní profesionální smlouva Fotbalové asociace České republiky. [online]. [cit. 8. 5. 2021]. Dostupná z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/201?category=3>.

VAN MAREN, O.: Dahmane v KRC Genk: A Rough Translation. *International Sports Law Cases* [online]. 22. 5. 2014. [cit. 17. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/dahmane-v-krc-genk-a-rough-translation>.

VAN MAREN, O.: Dahmane v KRC Genk: Bosman 2.0 or storm in a teacup? *International Sports Law Cases* [online]. 2014. [cit. 17. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/dahmane-v-krc-genk-bosman-2-0-or-storm-in-a-teacup>.

Vzorová hráčská smlouva Českého svazu ledního hokeje. [online]. [cit. 6. 5. 2021]. Dostupná z: https://www.ceskyhokej.cz/data/document/file/hracska_smlouva_140226.pdf.

Vzorová hráčská smlouva Německého fotbalového svazu. [online]. [cit. 5. 9. 2021] Dostupná z: <https://www.dfb.de/verbandsservice/pinnwand/dfb-mustervertrag/>.

3 Seznam použitých právních předpisů a mezinárodních smluv

Arbeitsgerichtsgesetz, ve znění pozdějších předpisů.

Evropská charta sportu z roku 1992.

Lisabonská smlouva ze dne 13. 12. 2007.

Nairobská smlouva o ochraně olympijského symbolu z roku 1982.

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností.

Smlouva o fungování Evropské unie. Úř. věst. C 326. 26. 10. 2012.

Smlouva o založení Evropského společenství.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 60/2000 Sb., o ochraně olympijských symbolik.

Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

4 Seznam použité judikatury

Judikatura českých soudů

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29. 10. 1962, sp. zn. 5 Cz 38/1962.

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 11. 2002, sp. zn. 15 Ca 219/2000.

Rozsudek NS ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002.

Rozsudek NSS ze dne 9. 7. 2009, sp. zn. 5 Afs 71/2008.

Rozsudek NS ze dne 17. 12. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

Rozsudek NSS ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4761/2010.

Rozsudek NSS ze dne 21. 9. 2011, sp. zn. 8 Afs 56/2010.

Rozsudek NSS ze dne 29. 9. 2011, sp. zn. 4 Ads 75/2011.

Rozsudek NSS ze dne 29. 11. 2011, č. j. 2 Afs 16/2011-78.

Rozsudek NSS ze dne 27. 4. 2012, sp. zn. 4 Ads 177/2011.

Rozsudek NSS ze dne 1. 8. 2012, sp. zn. 2 Afs 22/2012.

Rozsudek NSS ze dne 18. 9. 2012, sp. zn. 2 Afs 21/2012.

Rozsudek NSS ze dne 24. 10. 2012, sp. zn. 2 Afs 20/2012.

Rozsudek NSS ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. 1 Afs 73/2011.

Rozsudek NSS ze dne 13. 2. 2014, sp. zn. 6 Ads 46/2013.

Rozsudek NS ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.

Rozhodnutí NSS ze dne 13. 7. 2017, sp. zn. 6 Afs 278/2016.

Rozsudek NSS ze dne 3. 8. 2017, sp. zn. 9 Afs 166/2017.

Judikatura německých soudů

Rozhodnutí Bundessozialgericht ze dne 1. 12. 1977, sp. zn. 12/3/12 RK 39/74.

Usnesení Německého ústavního soudu ze dne 17. 7. 1984, sp. zn. 1 BvR 816/82.

Rozhodnutí Bundesarbeitsgericht ze dne 22. 8. 1984, sp. zn. 5 AZR 539/81.

Rozsudek Arbeitsgericht v Bielefeldu ze dne 12. 7. 1989, sp. zn. 2 Ca 2132/88.

Rozhodnutí Bundesarbeitsgericht ze dne 26. 5. 1999, sp. zn. 5 AZR 469/98.

Rozhodnutí Oberlandesgericht v Hammu ze dne 8. 1. 2010, sp. zn. 12 U 124/09.

Rozhodnutí Bundesfinanzhof ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. X R 14/10.

Judikatura Soudního dvora Evropské unie

Rozhodnutí SDEU ve věci 26/62, *NV Algemene Transporten Expeditie Onderneming van Gend en Loos v. Nederlandse Administratie der Belastingen*, ze dne 5. 2. 1963.

Rozhodnutí SDEU ve věci 6/64, *Flaminio Costa v. E.N.E.L.*, ze dne 15. 7. 1964.

Rozhodnutí SDEU ve věci 36-74, *B.N.O. Walrave and L.J.N. Koch v. Association Union cycliste internationale, Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie et Federación Española Ciclismo*, ze dne 12. 12. 1974.

Rozhodnutí SDEU ve věci 13-76, *Gaetano Dona v. Mario Mantero*, ze dne 14. 7. 1976.

Rozhodnutí SDEU ve věci C-415/93, *Jean-Mark Bosman v. Union royale belge des sociétés de football association and Others*, ze dne 15. 12. 1995.

Rozhodnutí SDEU ve věci C-51/96, *Christelle Deliège v. Francophone Judo League, Belgian Judo League, European Judo Union*, ze dne 11. 4. 2000.

Rozhodnutí SDEU ve věci C-176/96, *Jyri Lehtonen v. Federation Royale Belge des Sociétés de Basketball*, ze dne 13. 4. 2000.

5 Seznam ostatních zdrojů

Dohoda o minimálních požadavcích evropských profesionálních hráčských smluv (European Professional Football Player Contract Minimum Requirement).

Přestupní řád Fotbalové asociace České republiky.

Směrnice pro evidenci profesionálních a neamatérských smluv.

Standardní profesionální smlouva Fotbalové asociace České republiky.

Vzorová hráčská smlouva Českého svazu ledního hokeje.

Vzorová hráčská smlouva Německého fotbalového svazu.

Postavení sportovce jako podnikatele

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá právním postavením profesionálních sportovců, a to jak individuálních sportů, tak i sportů kolektivních. Hlavním cílem této práce je posoudit, zda profesionální sportovec může vykonávat svou sportovní činnost jako podnikatel, nebo zda by měl být profesionální sportovec podřízen režimu ZP a být v postavení zaměstnance. Práce je členěna do 4 kapitol, které jsou následně členěny na podkapitoly.

První kapitola seznamuje čtenáře s právní úpravou sportu v České republice a poukazuje na její nedostatečnost právě v oblasti sportu.

Druhá kapitola se věnuje analýze právního postavení profesionálních sportovců. První její podkapitola se zabývá právním postavením sportovců jako podnikatelů vzhledem k účinné právní úpravě. Důraz je kladen na posouzení, zda výkon sportovní činnosti naplňuje všechny znaky podnikání, tak jak je vymezuje OZ. Též jsem se v této podkapitole věnoval otázce, zda může být sportovní činnost vykonávána jako živnostenské podnikání, a na základě rozsudku NSS sp. zn. 6 Afs 278/2016 jsem dospěl k závěru, že sportovní činnost může být vykonávána jako živnostenské podnikání nebo nezávislé povolání. Druhá podkapitola se hlouběji zaměřuje na otázku, jestli výkon sportovní činnosti sportovců v kolektivním sportu naplňuje znaky závislé práce ve smyslu dle ZP, a zda by měli mít sportovci kolektivních sportů postavení zaměstnanců. Třetí podkapitola se zabývá rozhodovací praxí soudů, které se ve svých rozhodnutích k této problematice vyjadřovaly. Čtvrtá podkapitola porovnává tuzemskou právní úpravu s německou právní úpravou, která na rozdíl od té české stojí na konzistentní a dlouhodobé rozhodovací praxi německých soudů, a proto je postavení profesionálních sportovců v Německu vymezeno poměrně jasně a přehledně. Proto se tato podkapitola věnuje vybraným rozhodnutím německých soudů, jejichž závěry obsahují odpovědi na otázku, jaké právní postavení mají profesionální sportovci individuálních i kolektivních sportů v německé právní úpravě. Tyto závěry by mohly sloužit jako inspirace pro potenciální budoucí změny v české právní úpravě.

Třetí kapitola navazuje na druhou kapitolu a věnuje se smluvním vztahům mezi sportovci a sportovními kluby a na konkrétním příkladu profesionální smlouvy fotbalového hráče přibližuje, jaké smlouvy jsou skutečně mezi sportovci a sportovními kluby uzavírány, a co je jejich obsahem. Dále se třetí kapitola zabývá civilní odpovědností sportovců. Zejména analyzuje rozhodovací praxi soudů v této oblasti a její vývoj. Dále tato kapitola odpovídá na otázku, zda je ve vztahu

k odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy rozhodující, jestli se jedná o sportovce amatérského či profesionálního.

Čtvrtá kapitola se zabývá právní úpravou sportu v rámci Evropské unie a rozebírá vybraná zásadní rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie, a na jejich základě pojednává o tom, jak právo Evropské unie nazírá na právní postavení profesionálních sportovců.

Klíčová slova: Profesionální sport, právní postavení sportovce, výkon sportovní činnosti

The status of a sportsman as an entrepreneur

Abstract

This diploma thesis deals with the legal status of professional sportsmen, both in individual and collective sports. The main aim of this diploma thesis is to assess whether a professional sportman can perform his sporting activity as an entrepreneur or whether a professional sportman should be in the position of an employee. The diploma thesis is divided into 4 chapters, which are then divided into subchapters.

The first chapter introduces to the reader the legal regulation of sport in the Czech Republic and points out its insufficiency in the field of sport.

The second chapter analyses the legal status of professional sportsmen. The first subchapter deals with the legal status of sportsmen as entrepreneurs in relation to the effective legal regulation. The emphasis is on assessing whether the performance of a sporting activity fulfils all the characteristics of entrepreneurship as defined by the Civil Code. In this subchapter, I also addressed the question of whether sporting activity can be performed as a trade business. Based on the judgment of the Supreme Administrative Court Case No. 6 Afs 278/2016, I concluded that sporting activity can be performed as a trade business or an independent profession. The second subchapter focuses in more depth on the question whether the performance of a sporting activity by sportsmen in collective sports fulfils the characteristics of dependent work as defined by the Labour Code and whether in collective sports sportsmen should have the status of employees. The third subchapter analyses decisions of the courts which have expressed their views on this issue in their decisions. The fourth subchapter compares the national legislation with the German legislation, which unlike the Czech legislation, is based on the established decisions of the German courts, and therefore the status of professional sportsmen in Germany is clearly defined. Therefore, this subchapter focuses on selected decisions of the German courts, which conclusions provide an answer to the question of the legal status of professional sportsmen in individual and collective sports under German law. These conclusions could serve as an inspiration for possible future changes in the Czech legislation.

The third chapter follows on the second chapter and focuses on the contractual relations between sportsmen and sports clubs and illustrates on the specific example of a professional football player's contract what kind of contracts are actually concluded between sportsmen and sports clubs and what their content is. Further on this chapter deals with the civil liability of sportsmen for sports injuries. In particular, it analyses the case law of the courts in this area and

its development. Furthermore, this chapter answers the question of whether it is decisive in relation to the liability of sportsmen for sports injuries whether they are amateur or professional sportsmen.

The fourth chapter focuses on the legal regulation of sport within the European Union and analyses selected essential decisions of the Court of Justice of the European Union. On the basis of these decisions this chapter also discusses how European Union law sees the legal status of professional sportsmen.

Keywords: Professional sport, legal status of sportsmen, performance of a sporting activity